

NEM HALLGATHATOK!

— Tolsztoj Leó. —

(1. folytatás)

III.

Azt mondják, hogy e borzalmasságokat a béke és rend helyreállítása végett követik el? Helyreállítják a békét és a rendet! Ilyen eszközökkel akarják helyreállítani?

Ily teettekkel pusztítjátok el ti — a krisztusi tekintély képviselői, a vezetők és tanítók, támogatva a templomok, az egyház szolgái által — az emberi erkölcsökbe vetett hitnek legutolsó nyomát is; a legnagyobb bűnöknek, a haragságok, gyalázatoságok, kínzások minden fajának elkövetésével, minden végképp el nem romlott szív előtt borzalmas gyilkossággal, de nem csak egy gyilkossággal, de megszámlálhatatlan gyilkosságokkal, melyeket igazolni vétek ostoba hivatkozással ama határozatokra, melyeket ti irtatok hazug és ostoba könyveitekbe, melyeket istenkáromlólag "törvényeknek" neveztek.

Azt mondják, hogy ez az egyedüli mód a nép lecsendesítésére s a forradalom elnyomására, de ez szemmel láthatólag helytelen. Világos, hogy nem tudjátok a népet lecsendesíteni ad lig, amíg eleget nem tesztek az igazság legteljesebb követelésének, melyet egész Oroszország földműves népe hangoztat: a föld magántulajdonát szüntessétek meg ahelyett, hogy megerősítitek s ne igazságot fel a parasztokat s azokat a felbőszített embereket, kik veletek heves harcban állnak. Nem tudjátok a népet lecsillapítani azáltal, ha megkínzóztok s ha a gyermekeket s asszonyokat gyászba borítjátok, börtönbe vetitek, főlakasztjátok! Bármennyire igyekezték elfojtani magatokban az ész szavát s az élőlények iránt való természetes szeretetet, meg kell ezeknek lenni bennetek is, csak ezekre kell ternetek s gondolkodva, be kell látnotok, hogy egy cselekedve, mint ti — elkövetve ily rettenő bűnöket — nemcsak nem tudjátok orvosolni a bajt, hanem még rosszabbá tesztek.

Ez nagyon is világos.

... Bárha az orosz népek tudatában ott és kinnzátok is meg; a nép kedélyállapotát nem tehetitek olyanná, mint akarjátok. Mindaz, amit tesztek, kutatások, kémkedések, bebörtönzés, száműzés és akasztások nem teremtenek oly állapotot, mint amelyet akartok, hanem ellenkezőleg növeli az ingerültséget s lehetetlenné teszi a nép lecsendesítését.

A kérdés és a felelet.

"De mit tegyünk?" — kérdezitek. Mit tegyünk? Hogy akadályozzuk meg a bűnök elkövetését?

A felelet egyszerű: "Ne tegyétek, amit most tesztek".

Még ha senki sem tudná, hogy mit kell tenni a nép lecsillapítására — (bár nagyon is sokan tudják, hogy ami leginkább szükséges az orosz nép lecsillapítására, az a földnek felszabadítása a magántulajdon alól, mint ahogy ötven évvel ezelő fel kellett szabadítani a népet a hűbéri-ség alól) — még ha senki sem tudná is ezt, az világos, hogy a nép lecsillapítására nem azt kell tenni, ami felingerli. Ti pedig azt tesztek!

Ami ti most tesztek, nem a népért van, hanem magatokért, hogy megtartsátok azt a helyet, melyet elfoglaltatok. Tehát ne mondjátok, hogy a népért teszitek mindezt: nem igaz.

Ha még annyiszor mondjátok is, hogy a nép javára cselekedtek, az emberek mindegyikét megismernek benneteket s nem olybá veszik elnyomó, legizáló rendelkezéteket, mint ti akarjátok, hogy tekintsetek: értelmes lények tesztülétek, a kormányzat rendelkezéseinek, hanem önérdéküket kereső emberek gonoszságainak.

IV.

Tévedések és bűnök.

Ismét mondjátok: "Nem mi, hanem a forradalmárok kezdtek mindezt s a forradalmárok borzalmasságait csak erélyes intézkedésekkel (így nevezitek a ti bűneiteket) lehet elnyomni a kormány részéről.

Azt mondjátok, hogy a forradalmárok kegyetlensége iszonyú. Nem vitatom. Hozzáadhatjátok, hogy tudatlan s (mint a ti teetteitek) nem érnek célt. De akármilyen kegyetlenek s tudatlanok és kegyetlenek is tetéitek, a bombavetések s forradalmi gyilkosságok, meg sem közelítik a ti teetteiteknek bűnösségét s ostobaságát... Ami különbség van köztetek, az az ő javukra van. Az enyhítő körülmények az ő oldalukon vannak. Először: ők sokkal nagyobb veszélyben vannak, mint amilyenek ti vagytok kitéve. Nagy többségük fiatal emberekből

1) A világhírű orosz íróknak e feljajdulásából már közöltünk egy kis részletet. Itt adjuk azt teljes terjedelmében. Megérdemlik e sorok, hogy minél nagyobb körben ismerjék.

áll, kiknek tévedni természetes, míg ti nagyobb részt érettebb korok vagytok, kiknél természetesnek kellene lenni az észszerű csendességnek s szelidségnek az ifjabbak iránt. Harmadszor: enyhítő körülmény az ő javukra az is, hogyha gyilkolnak is, nem oly hidegvérű rendszeres kegyetlenséggel, mint ti a börtönökkel, száműzéssel, akasztófüggőkkel. Végül a forradalmárok kategórikusan megtagadják minden vallást, míg ti a vallást s a kereszténységet támogatjátok, mely összeférhetetlen a ti teetteitekkel.

És ti, idősebb emberek, másoknak vezetői, ti mondjátok, hogy mint a gyermekek: "Nem mi kezdtük, hanem ők." S milyen emberek vagytok ti? Istennek tartotok egy embert, ki leghatározottabban megtiltotta nemcsak az itélkezést és büntetést, hanem másoknak kárhözváltatását is; ki a legtisztábban nemcsak a büntetést tiltotta meg, hanem a megbocsátást nyilatkoztatta ki, bármennyiszor legyen is bűn elkövetve; ki a megkövetésre ítélt asszony példájában oly egyszerűen és tisztán mutatta ki, hogy lehetetlen emberek közt itélni és büntetni. És ti, ezt az embert istennek tartva, nem tudtok védelmekre jobbat mondani: "Ők kezdtek, gyilkolnak; gyilkoljunk mi is!"

Egy művész ismerősöm egy képet szándékozott festeni, a "Kivégzés"-t, és modelle lett volna szépsége a hóhér képében. Hallotta, hogy aban az időben Moszkvában egy éjjeli őrvolt a hóhér. Tehát felkereste a lakásán husvétkor. A család az asztalnál ünnepi ruhában, de a gazda nem volt ott. Később kiderült, hogy megpillantva az idegent, elrejtőzött. A nő is látszólag megfélemlítve, tagadta, hogy férje ott van, míg a kis leányuk el nem árulta, hogy a padlason van. A leány nem tudta, hogy apja rossz cselekedetének tudatában van s így nem tehet róla, hogy mindenkitől fél. A művész megmagyarázta, hogy modelle keres (de persze elhagatta, hogy milyen képhez) s végre is társalgásra bírta a nőt, azzal igyekezett megnyerni, hogy leányát tanítani fogja. Ez erős kísértés volt s a nő előhívta férjét. A hóhér nyugtalannak, féltékenynek, mogorvának látszott. Sokat faggatta a művészt, hogy miért akarja éppen őt. S mikor a művész azt mondta, hogy az utcán látta őt s az ő arcát gondolatlegmegfelelőbbnek a képhez, a hóhér rögtön azt kérdezte — hol látta őt, milyen időben, milyen ruhában? És láthatólag félve s gyanakodva, megtagadta, hogy modelle álljon. (Vége következik)

ÜBERMENSCH—KOLONIA—OSZTÁLYHARC.

(Folytatás és vége.)

Übermensch: Tudom, hogy szeretsz gyonyolódni, öcsém, de ezzel nem fogsz célt érni. Engem az ilyen megjegyzésekkel nem lehet eljjeszteni, én előbb a társadalmi forradalomról akarok valamit hallani. Mond meg hát röviden, hogy mi az az evolúció, mely esetleg évszázadokig tart, mikor kezdődik és mit értesz revolúció alatt?

En: Ezt bizony egy néhány szóval nem tudom megmagyarázni, hanem a történelmi fejlődésből kiindulva kell fejtegetni a kérdést. Csakis ezen az uton meríthetjük ki a tárgyat. Nagyon jól tudod, hogy az emberi társadalom folytonos változásoknak van alávetve. Ezeket a változásokat nem maga az ember, hanem a termelő eszközök tökéletesedése hozza létre. A társadalmi fejlődést tehát a termelő eszközök irányítják. Társadalmi átalakulás csak akkor történhetik, amikor a termelési eszközök ezt lehetővé teszik.

A mi őseink, amikor még a kezdetleges számmal sem rendelkeztek, hanem a természetadta erejükkel kellett a természet viszontagságai ellen küzdeniök, bizonyára nem álmodtak egy olyan társadalomról, amelyben a gép fog helyettük dolgozni, hanem nagyon is megelégedtek azzal, ha valamely fán menedéket és élelmet találtak. Ugyebár, ez a mi ősapánk, a mikor vígan ugrált egyik faágról a másikra, még nem volt valami zseniális tökéletesség? Milyen evolúciói folyamaton kellett átmennie, míg az első lábai olyan formákat öltöttek, hogy azok azt a szolgálatot teheték neki, mint pl. a majom első lábait. És ezt az evolúciót nyomban követte a revolúció. Amikor a mi ősapánk már annyira vitte, hogy a fára helyezhette el lakását, megváltozott a társadalom berendezése is. És itt újból kezdődött az evolúció. Habár egész jól érezhette magát ősapánk abban az új palotájában, mégis hiányzott valami. A kókuszdíók, ugylátszik, nem teremték olyan mennyiségben, hogy anyagi gondok nélkül élhetett volna a mi őregünk. Le kellett tehát

jönnie a fáról, hogy kenyeret keressen a családjának. Igen ám, csak hogy odalenn nem volt egész tiszta a levegő és sokszor égett az öreg talpa alatt a talaj. Az ő kortársai nem voltak valami nyájas teremtesek, hanem ha kérekerítették a mi őregünket, hanem bizony megis ették, anélkül, hogy meghámozták volna. És mivel azok rendszerint erősebbek voltak mint ő, ügyességgel vagy ravaszsággal kellett legyőzni az ellenfelet. És ami ősapánk nem volt olyan gyámoltalan, mint azt sokan hiszik, hanem hosszú fejtörés után rájött arra, hogy kövel vagy bottal nagyobbat lehet ütni, mint pusztá ökölrel. Későbbben a két fegyverből egyet csinált: a futtykös végén megerősítve a követ. Szóval, a mi őregünk legény volt a maga talpán. De le is jött azután a fáról és épített magának egy kis vískót, családot szerzett, szóval, rendes életmódot folytatott. Ime egy társadalmi forradalom, mely csak azután volt lehetséges, miután az őseimber szerszámai tökéletesedtek. De a természet sem pihent azáltal, hanem hozzájárult ahhoz, hogy magasabb színvonalra emelkedjék az ember. A természet kincstárából idővel az ember bronzot is meríthetett, ami által ismét jobb eszközök teremtethetett magának és nemcsak az állatokkal, hanem (sajnos ugyan) embertársai ellen is harcolt.

Amikor az ember más szerszámot tudott magának készíteni, változás állt be. A fejlődés gyorsabb lépésekkel haladt. A társadalmi forradalmak már nem vártak magukra oly sok ideig, hanem amikor a technika megkönnyítette a munkát az embernek, különösen az akkor már elnyomottak azon törekedtek, hogy a maguk javára és előnyükre fordítsák azt. Itt már a termelő eszközökért folyt a harc. Az osztályharcnak ők típusa. Így alakult egyik társadalmi forma a másik után. A termelő eszközök tökéletesedése képezte az evolúciót és az ezáltal szükségesé vált társadalmi átalakulás a revolúciót. Az evolúció korszaka valóságos revolúciót idéz elő az emberek agyában. Amint a termelő eszközök újabb előnyöket képesek nyújtani, az emberben új vágyak keletkeznek. És ha mindjárt nem is mer harcba szállni, hogy olyképp alakítsa át a társadalmat, hogy ezeket a vágyakat kielégíthesse, úgy mégis szunnyadnak benne és nap-nap után erősebbek és követelőzőbbek lesznek, míg végre a vágyból szükségszerűség fejlődik és akkor ütött a leszámlolás órája. Kitor a forradalom. Ez volna nagy vonásokban az evolúció és revolúció.*

A termelő eszközök annyira tökéletesek ma-napok, hogy valóságos paradicsommá változtathatók azt a siralomvölgyet. A feltételek egy új társadalmi rendszerhez már le vannak rakva. A termelés, mely teljesen szociális, megmutatja, hogy milyen lesz a jövő társadalom. A proletárok milliói jól érzik már, hogy a jövendőlevezetés igazságtalan. Egyike sincs megelegetve azzal, amit a tőkés vissza ad neki az általa termelt javakból. Új vágyak ébrednek az emberekben, amelyet nem a tulvilágion, hanem itt a földön akarnak kielégíteni. A mi feladatunk nem más, mint hogy ezeket a vágyakat emeljük és lehetőleg még a bennük szunnyadozókat is felébresszük.

Ez a mi feladatunk, testvér. Aki ez elől elmenekül, az nem szocialista.

És különösen most van szükségünk tehetséges emberekre, mert a tőkésnek nem pihennek. Jól díjazott agitátorjaik hirdetik a mai rendszer jogosságát és igazságát. Nekünk mindenütt ott kell lennünk, hogy az ellenkezőjét bizonyítsuk. A kapitalisták ügynökei szerzetést az országban árusítják a mennyországot és cserébe a munkások munkájának gyümölcsét veszik el tőlük. Itt világitanunk kell a tudomány fáklyájával.

És ha ezt megteszük akkor a miénk lesz a győzelem, mert velünk az igazság, alattunk a tudomány és mögöttünk a nép!

Übermensch: Igazad van, testvér, nyujtsd hát jobboldat. Fáy János.

* Ezen tárgyat nem lehet egy rövid cikkben kimeríteni, azért nem is sorolhattam fel az egymás után következő társadalmi rendszereket, hanem csak elméletileg fejtegettem. Egy másik alkalommal bővebben foglalkozom a tárggyal.

A szerző.

Figyelem clevelandi munkástársainkat!

Értesítjük clevelandi munkástársainkat, hogy 1949 W. 25th Streeten levő (S. L. P.) kör helyiségében, augusztus hó 2-án "Mit akarunk" címen felolvasást tartunk. Kérjük a munkástársakat, hogy minél számosabban megjelenjenek. A felolvasás délután 3 órákor kezdődik.

Egyről másról.

A "FÜGGETLEN" PÁRT. — A BRITT PARLAMENT KÉPE.

Hoszas készülődések után megalakult az Independence Party, az Independence League következményeképpen. William Randolph Hearstnek, a lapokban és reformokban egyaránt gazdag kapitalistának, miután éveken keresztül hiába kísérlette meg, hogy a demokrata pártot megnyergelje, végre sikerült reformjai részére pártot szervezni lapjai segítségével.

Meglehetősen ismertek az események, melyek a párt megalakítását megelőzték. 1904-ben igyekezett Hearst először megszerezni a nominálást az elnöki székre a demokraták konvencióján, Alton B. Parkerrel szemben. Helyzete annál könnyebb volt, mert W. J. Bryan abban az időben nem vállalta a jelölést s így a radikális demokraták nem oszolhattak meg. A jelölés azonban Parkerra esett s Hearst, mint Cicerolanus Rómát, úgy hagyta el a demokrata pártot.

A new yorki polgármester választásánál tényleg már szembe szállt a demokrata párttal az Independence League élén. Éles, és mondhatni, hogy a megszokottnál is piszkosabb harc folyt a polgármesteri székrért, lévén az a legbiztosabb lépés az állam kormányzói hivatalára, honnan ismét csak egy lépés a Fehér Ház. Az eredmény az lett, hogy a Tammany Hall szépen "kiolvasta" Hearstot s ellenfele, McClellan elfoglalta a polgármesteri széket. Hearst a választást porrél támadta meg, azonban a napokban végképp elvesztette a párt.

Azután New York állam kormányzóságára pályázott s hogy célt érjen, hajlandó volt a fizióra. Azonban csúnyán becsapódott. A demokrata organizáció, a pártgépezet felhasználta Hearst nevéét, hogy az összes tisztségekre demokraták választassanak meg, azonban — büntetésképp a polgármester választásánál folytatott küzdelméért — a kormányzóságra a republikánusok jelöltjét segítette s így esett Hearst pecsenyéje a sárba másodsor is. Erre aztán végképp elkecsereedett. New Yorki, bostoni, chicagói, san franciscói lapjai segítségével a független ligát kiterjesztette s most Chicagóban, mint országos párttal tartat konvenciót.

Érdekes ez a pártalakulás többféle szempontból. Independence Party névvel alakult s ez a név nemcsak azért találó, mert ez a párt független minden más párttól, hanem azért is, mert független minden függetlenségtől, minden elvtől. Nevét Hearst adta. Elveit Hearst reformgyárja gyártotta. Költségeit Hearst zsebbe fedezi. Születésénél Hearst lapjai bábáskodtak. Ilyen értelemben s csakis ilyen értelemben független. Mi azonban az ilyen függetlenséget nem nevezhetjük függetlenségnek. Ha ennek a pártnak s Hearstnek egymáshoz való viszonyát tekintjük, mi inkább Hearst-dependence Party-nak nevezhetjük.

Hogy ennei a pártalakulásnak fontos következményei lehetnek, az tagadhatatlan. Első sorban alaposan megnyirbálhatja Bryan reményeinek szárnyait. Éveken át balszárnya lévén a demokrata pártnak, a radikális elemeket elhódítja a demokrata párttól s ha győzelemre nem is igen lehet kántása, a demokrata pártot nagyban visszarántja a republikánusokkal vívó küzdelemben.

Más oldalról pedig — mint New Yorkon is történt — a Hearst lapok szocialista színezetű, de egyébként üres demagógiája sokat árthat a Socialist Partynak. A Socialist Party szavazóinak nagy része Hearst lapjaiból ismertte meg a "szocializmust", a Bereger Viktorok "szocializmus"-át. A Socialist Party több államban aig különbözik a Hearst gyártotta reformok kérdésében Hearsttől s nagyon valószínű, hogy a demokrata párt balszárnya s a Socialist Party jobb szárnya egybeolvad úgy a demokrata, mint a Socialist Party rovására.

Egyébként ez a párt is, mint minden reformpárt, homokon épül. Nincs Hearstnak ugynevezett "keynote speech"-ében egyetlen pont sem, mely arra vallana, hogy az új pártnak valami gazdasági háttere volna. Néhány kirohanás a kapitalisták s csakis a "tisztességtelen kapitalisták" ellen, melyek nem ártnak a kapitalizmusnak. Néhány kedvező nyilatkozat a munkásszervezeteknek, melyek nem használnak a munkásoknak. Még egy-néhány felszínre vetődött reformkérdés, melynek megoldása nem lendíti a társadalom se jobbra, se balra, se előre, se hátra — s készen van az "elvi" alap.

Egyes pártok szavazatait csökkentheti, port verhet föl, végeredményében azonban — ama igyekezetében, hogy az arany középutat foglalja el az osztályharcban — a tőke és munka összeütöző seregei közt előbb vagy utóbb öszmerzősölnödik.

Bármily nagy zajjal történik is ez a pártalakulás, a tény az, hogy a vajudó hegycsúcsra születtek!

Érdekes, de naív képét nyújtja a brit parlamentnek Victor Grayson szocialista képviselő, ki — szavai után itelve — azok közé a pure and simple politikus szocialisták közé sorozható, kik a parlamenttől várják a társadalmi forradalmat.

Grayson is azon négy képviselő közt volt, kik ellene szavaztak az angol király oroszországi látogatásának. Az utolsó követválasztások bejutva a parlamentbe, most ilyenképp festi képét:

"A régi Chamber ma a középkori pompás és mitsem jelentő tárgyalási rendszer ruhába van pólyázva. A törvényhozó gépezet kizárólagosan azon van, hogy megakadályozzon vagy legalább is megnehezítsen minden változást az idők szilárdította intézményekben.

A parlamenti pokoli színjátékot minden évben a király nyitja meg... A beszédben csak oly intézkedések vannak, melyeket a türelmetlen közvélemény már régen hangosan követel. A kabinet a különböző érdekeknek heterogén gyűjteménye. A miniszterelnök, bármily jószándéku is, olyan, mint mű-biciklista, ki ügyesen s gondosan jár az akadályok között. Mindegyik érdek gondosan őrzi a maga területét.

Az ellenék főfeladatának tartja, hogy a kormány idejét pocsékolja s fékezze a már fölbukcenezó gyászokocsi.

Egy javaslatnak, mely, mondják, valami sürgős reformot akar, szembe kell szállni az első és második olvasás veszélyeivel, alá van vetve ellenséges szemlék bonckésének s ha aztán lesaványodva eljut a Lordok Házának halotti legközebe, onnan azon viszonyoknak csúfjára kerül vissza, melyeken enyhíteni akart.

Hiába könyörögtünk, hogy egy napot tűzzenek ki az éhező iskolás gyermekek táplálásának tárgyalására. A miniszterelnök a legnagyobb udvariassággal felelte, hogy a Ház túl van halmozva más ügyekkel...

... Minden kormány részéről oly sajnálatos módon nélkülözik a helyes perspektívát, hogy valami komoly emberi célért küzdenek, hogy valósággal pesszimistává kell lenni.

Egy-komoly követnek első impressója a reménytelenség és hiábavalóság... Nincs semmi reményem ebben a parlamentben, a mostani személyeivel. Ez egy elviselt, régi gépezet, melyet újjal kell helyettesíteni, mely az új követeléseinek megfelel. A régi pártok kimerítették céljaikat s elvesztették jelentőségüket. A kor szükséglete rövidebb munkaidő, tisztább s méltányosabb életmód, jobb házak, jobb műhelyek...

Mr. Graysonnak igaza lehet a brit parlament festésében. Ócska egy testület lehet az s aligha lehet tőle várni valamit. Még akkor se, ha új személyek kerülnek oda. Mert lehet, hogy az új személyek megszavazzák a "sürgős" reformokat, azonban Grayson ur legnagyobb meglepetésére e reformok nem fogják megoldani a gordiusi csomót, már pedig a szocialista forradalmat aligha fogja a brit parlament törvényhozással elrendelni. S ha elrendelné, még valószínűtlenebb, hogy a törvényhozással szabályozott forradalom tényleg forradalom volna.

Ha megértene Mr. Grayson azt, hogy a politikai parlamentnek helyét az ipari parlament kell betöltenie, nem keseregne új emberek után s nem lenne pesszimista.

SZERVEZETT MUNKÁS NEM KELL.

A Pennsylvania Railroad az amerikai vasutakat egyik legnagyobbja a következő tartalmu rendeletet adta ki alkalmazottainak.

"A Pennsylvania vasutársaság elvárja alkalmazottaitól, hogy semmiféle összeköttetésben ne álljanak semmi néven nevezendő munkásszervezetekkel, különösen a következő munkásszervezetekbe való tartozástól kell az alkalmazottaknak tartózkodniok.

National Union of Railway Trackmen, Order of Railway Clerks, Brotherhood Railroad Freight and Paggagemen, National Car Repairs Association, továbbá a gépészek és kázkovácsok Unioitól. A vasutársaság utasítja a superintendenseket, hogy mindazokat, akik ezen megnevezett vagy más Uniókba tartoznak vagy azokkal összeköttetésben állnak, a lehető leggyorsabban bocsássák el."

Minden eddigi társadalom története osztályharcok története. Világ proletárjai egyesüljétek!

Zrűds 428 Franklin St

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP

"Az iparilag fejlettebb ország a kevésbé fejlettnékné saját jövője képét mutatja." (Marx.)

No. 61. szám. Vol. VI. évfolyam.

New York, 1908 július 31.

Egyes szám ára 2 cent. Helyben 1 cent.

NEM HALLGATHATOK!

— Tolsztoj Leó. —

(1. folytatás)

III.

Azt mondjátok, hogy e borzalmasságokat a béke és rend helyreállítására végezték el? Helyreállításokat a békét és a rendet! Ilyen eszközökkel akarjátok helyreállítani?

Ily tettekkel pusztítottátok el ti — a krisztusi tekintély képviselői, a vezetők és tanítók, támogatva a templomok, az egyház szolgái által — az emberi erkölcsökbe vetett hitnek legutolsó nyomát is; a legnagyobb bűnöknek, a hazugságok, gyalázatoságok, kínzások minden fajának elkövetésével, minden végképp el nem romlott szív előtt borzalmas gyilkossággal, de nem csak egy gyilkossággal, de megszámlálhatatlan gyilkosságokkal, melyeket igazolni vélték ostoba hivatkozással ama határozatokra, melyeket ti írtatok hazug és ostoba kenyvétekbe, melyeket istenkáromlólag "törvényeknek" neveztek.

Azt mondjátok, hogy ez az egyedüli mód a nép lecsendesítésére s a forradalom elnyomására, de ez szemmel láthatólag helytelen. Világos, hogy nem tudjátok a népet lecsendesíteni addig, amíg eleget nem tesztek az igazság legelőbb követelésének, melyet egész Oroszország földmives népe hangoztat: a föld magántulajdonát szüntessétek meg ahelyett, hogy megerősítitek s ne igazságot fel a parasztokat s azokat a felbőszített embereket, kik veletek heves harcban állanak. Nem tudjátok a népet lecsillapítani azáltal, ha megkínzókat s ha a gyermekeket s asszonyokat gyászba borítjátok, börtönbe vetitek, főlakasztatjátok! Bármennyire igyekezték elfojtani magatokban az ész szavát s az élőlények iránt való természetes szeretetet, meg kell ezeknek lenni bennetek is, csak ezetekre kell térnetek s gondolkodva, be kell latnotok, hogy úgy cselekedte, mint ti — elkövetve ily rettentő bűnöket — nemcsak nem tudjátok orvosolni a bajt, hanem még rosszabbá teszitek.

Ez nagyon is világos... Bárha az orosz népet lecsendesítitek és kinnöztök is meg; a nép kedélyállapotát nem tehetitek olyanná, mint akarjátok. Mindaz, amit tesztek, kutatások, kémkedések, behatározások, számszűrés és akasztások nem teremtenek oly állapotot, mint amilyet akartok, hanem ellenkezőleg növeli az ingerültséget s lehetetlenné teszi a nép lecsendesítését.

A kérdés és a felelet.

"De mit tegyünk?" — kérdezték. Mit tegyünk? Hogy akadályozzuk meg a bűnök elkövetését?

A felelet egyszerű: "Ne tegyétek, amit most tesztek".

Még ha senki sem tudná, hogy mit kell tenni a nép lecsillapítására — (bár nagyon is sokan tudják, hogy ami leginkább szükséges az orosz nép lecsillapítására, az a földnek felszabadítása a magántulajdon alól, mint ahogy ötven évvel ezelőtől fel kellett szabadítani a népet a hűbéri-ség alól) — még ha senki sem tudná is ezt, az világos, hogy a nép lecsillapítására nem azt kell tenni, ami felingerli. Ti pedig azt teszitek!

Amit ti most tesztek, nem a népért van, hanem magatokért, hogy megtartsátok azt a helyet, melyet elfoglaltatok. Tehát nem mondjátok, hogy a népért teszitek mindezt; nem igaz.

Ha még annyiszor mondjátok is, hogy a nép javára cselekedtek, az emberek mindjobban megismernek benneteket s nem olybá veszik elnyomó, leigázó rendelkezéseket, mint ti akartátok, hogy tekintsetek: értelmes lények testületének, a kormányzat rendelkezéseinek, hanem önérdéküket kereső emberek gonoszságainak.

IV.

Tévedések és bűnök.

Ismét mondjátok: "Nem mi, hanem a forradalmárok kezdték mindezt s a forradalmárok borzalmas bűneit csak erélyes intézkedésekkel (így nevezitek a ti bűneiteket) lehet elnyomni a kormány részéről."

Azt mondjátok, hogy a forradalmárok kegyetlensége iszonyu. Nem vitatom. Hozzáadhatjátok, hogy tudatlan s (mint a ti tetteitek) nem érnek célt. De akármilyen kegyetlenek s tudatlanok és kegyetlenek is tetteik, a bombavetések s forradalmi gyilkosságok, meg sem közelítik a ti tetteiteknek bűnösségét s ostobaságát... Ami különbség van köztetek, az az ő javukra van. Az enyhítő körülmények az ő oldalukon vannak. Először: ők sokkal nagyobb veszélyben vannak, mint amilyenek ti vagytok kitéve. Nagy többségük fiatal emberekből

1) A világhírű orosz írók s feljajdulásból már köztünk egy kis részletet. Itt adjuk azt teljes terjedelmében. Megérdemlik e sorok, hogy minél nagyobb körben ismerjék.

jönnie a fárlól, hogy kenyeret keressen a családjának. Igen ám, csak hogy odalenn nem volt egész tiszta a levegő és sokszor égett az öreg talpa alatt a talaj. Az ő kortársai nem voltak valami nyájias teremtsék, hanem ha kérekerítették a mi öregünket, hanem bizony megis ették, anélkül, hogy meghámozták volna. És mivel azok rendszerint erősebbek voltak mint ő, ügyességgel vagy ravaszsággal kellett legyőzni az ellenfelet. És ami ősapánk nem volt olyan gyámoltalan, mint azt sokan hiszik, hanem hosszú fejtörés után rájött arra, hogy követ vagy bottal nagyobbat lehet ütni, mint pusztá ököllal. Későbbben a két fegyverből egyet csinált: a füttykös végén megerősítve a követ. Szóval, a mi öregünk legény volt a maga talpán. De le is jött azután a fárlól és épített magának egy kis viskót, családot szerzett, szóval, rendes életmódot folytatott. Ime egy társadalmi forradalom, mely csak azután volt lehetséges, miután az ősember szerszámai tökéletesedtek. De a természet sem pihent az alatt, hanem hozzájárult ahhoz, hogy magasabb színvonalra emelkedjék az ember. A természet kincstárából idővel az ember bronzot is merített, ami által ismét jobb eszközöket teremtett magának és nemcsak az állatokkal, hanem (sajnos ugyan) embertársai ellen is harcolt.

Amikor az ember más szerszámot tudott magának készíteni, változás állt be. A fejlődés gyorsabb lépésekkel haladt. A társadalmi forradalmak már nem vártak magukra oly sok ideig, hanem amikor a technika megkönnyítette a munkát az embernek, különösen az akkor már elnyomottak azon törekedtek, hogy a maguk javára és előnyükre fordítsák azt. Itt már a termelő eszközökért folyt a harc. Az osztályharcnak őstypusa. Így alakult egyik társadalmi forma a másik után. A termelő eszközök tökéletesedése képezte az evolúciót és az ezáltal szükségesé vált társadalmi átalakulás a revolúció. Az evolúció korszaka valóságos revolúciót idéz elő az emberek agyában. Amint a termelő eszközök újabb előnyöket képesek nyújtani, az emberben új vágyak keletkeznek. És ha mindjárt nem is mer harca szállni, hogy olyképp alakítsa át a társadalmat, hogy ezeket a vágyakat kielégíthesse, úgy mégis szunnyadnak benne és nap-nap után erősebbek és követelőknek lesznek, míg végre a vágyból szükség-szerűség fejlődik és akkor útót a leszámolás órája. Kitor a forradalom. Ez volna nagy vonásokban az evolúció és revolúció.*

A termelő eszközök annyira tökéletesek ma napra, hogy valóságos paradicsomává változathatnók át ezt a siralomvölgyet. A feltételek egy új társadalmi rendszerhez már le vannak rakva. A termelés, mely teljesen szociális, megmutatja, hogy milyen lesz a jövő társadalom. A proletárok milliói jól érzik már, hogy a jövedelemelosztás igazságtalan. Egyike sincs megelégedve azzal, amit a tőkés vissza ad neki az általa termelt javakból. Új vágyak ébrednek az emberekben, amelyet nem a túlvilág, hanem itt a földön akarnak kielégíteni. A mi feladatunk nem más, mint hogy ezeket a vágyakat emeljük és lehetőleg meg a bennük szunnyadozókat is felébresszük.

Ez a mi feladatunk, testvér. Aki ez elől elmenekül, az nem szocialista.

És különösen most van szükségünk tehetséges emberekre, mert a tőkésnek nem pihennek. Jól díjazott agitátorjaik hirdetik a mai rendszer jogosultságát és igazságát. Nekünk mindenütt ott kell lennünk, hogy az ellenkezőjét bizonyítsuk. A kapitalisták ügyességét és szerkesztését az országban árusítják a mennyországot és cserébe a munkások munkájának gyümölcsét veszik el tőlük. Itt világítanunk kell a tudomány fáklyájával.

És ha ezt megtesszük akkor a miénk lesz a győzelem, mert velünk az igazság, alattunk a tudomány és mögöttünk a nép!

Übersensch: Igazad van, testvér, nyujtsd hát jobboldat.

Fáy János.

* Ezen tárgyat nem lehet egy rövid cikkben kimeríteni, azért nem is sorolhattam fel az egymás után következő társadalmi rendszereket, hanem csak elméletileg fejtettem. Egy másik alkalommal bővebben foglalkozom a tárggyal.

A szerző.

Figyelem clevelandi munkástársak!

Értesítjük clevelandi munkástársainkat, hogy 1949 W. 25th Streeten levő (S. L. P.) kör helyiségében, augusztus hó 2-án "Mit akarunk" címen felolvasást tartunk. Kérjük a munkástársakat, hogy minél számosabban megjelenjen szíveskedjenek. A felolvasás délután 3 órakor kezdődik.

Egyről másról.

A "FÜGGETLEN" PÁRT. — A BRITT PARLAMENT KÉPE.

Hosszra készülődések után megalakult az Independence Party, az Independence League következményeképpen. William Randolph Hearstnek, a lapokban és reformokban egyaránt gazdag kapitalistának, miután éveken keresztül hiába kísérlette meg, hogy a demokrata pártot megnyergelje, végre sikerült reformjai részére pártot szervezni lapjai segítségével.

Meglehetősen ismertek az események, melyek a párt megalakítását megelőzték. 1904-ben igyekezett Hearst először megszerezni a nominálást az elnöki székre a demokraták konvencióján, Alton B. Parkerrel szemben. Helyzete annál könnyebb volt, mert W. J. Bryan abban az időben nem vállalta a jelölést s így a radikális demokraták nem oszlohattak meg. A jelölés azonban Parkerra esett s Hearst, mint Coriolanus Rómát, úgy hagyta el a demokrata pártot.

A new yorki polgármester választásánál tényleg már szembe szállt a demokrata párttal az Independence League élén. Éles, és mondhatni, hogy a megszokottnál is piszkosabb harc folyt a polgármesteri székért, lévén az a legbiztosabb lépés az állam kormányzói hivatalára, honnan ismét csak egy lépés a Fehér Ház. Az eredmény az lett, hogy a Tammany Hall szépen "kiolvasta" Hearstot s ellenfele, McClellan elfoglalta a polgármesteri széket. Hearst a választást pörrel támadta meg, azonban a napokban végképp elvesztette a pört.

Azután New York állam kormányzóságára pályázott s hogy célt érjen, hajlandó volt a fuzióra. Azonban csunyan becsapódott. A demokrata organizáció, a pártgépezet felhagyta Hearst nevét, hogy az összes tisztségekre demokraták választassanak meg, azonban — büntetésképp a polgármester választásánál folytatott küzdelemtől — a kormányzóságra a republikánusok jelöltjét segítette s így esett Hearst peszenyéje a sárba másodsor is. Erre aztán végképp elkeseredett. New Yorki, bostoni, chicagói, san franciscói lapjai segítségével a független ligát kiterjesztette s most Chicagóban, mint országos párttal tartat konvenciót.

Érdekes ez a pártalakulás többféle szempontból. Independence Party névvel alakult s ez a név nemcsak azért találó, mert ez a párt független minden más párttól, hanem azért is, mert független minden függetlenségtől, minden elvtől. Nevét Hearst adta. Elveit Hearst reformgyárja gyártotta. Költségeit Hearst zsebbe fedezte. Születésénél Hearst lapjai bábáskodtak. Ilyen értelemben s csakis ilyen értelemben független. Mi azonban az ilyen függetlenséget nem nevezhetjük függetlenségnek. Ha ennek a pártnak s Hearstnek egymáshoz való viszonyát tekintjük, mi inkább Hearst-dependence Party-nak nevezhetjük.

Hogy ennek a pártalakulásnak fontos következményei lehetnek, az tagadhatatlan. Első sorban alaposan megnyirbálhatja Bryan reményeinek szárnyait. Éveken át balszárnya lévén a demokrata pártnak, a radikális elemeket elhódítja a demokrata párttól s ha győzelemre nem is igen lehet kilátása, a demokrata pártot nagyban visszarántja a republikánusokkal vívandó küzdelemben.

Más oldalról pedig — mint New Yorkon is történt — a Hearst lapok szocialista színezetű, de egyébként üres demagógiája sokat árthat a Socialist Party-nak. A Socialist Party szavazóinak nagy része Hearst lapjaiból ismert meg a "szocializmust", a Bereger Viktorok "szocializmus"-át. A Socialist Party több államban alig különbözik a Hearst gyártotta reformok kérdésében Hearsttől s nagyon valószínű, hogy a demokrata párt balszárnya s a Socialist Party jobb szárnya egybeolvad úgy a demokrata, mint a Socialist Party rovására.

Egyébként ez a párt is, mint minden reformpárt, homokon épül. Nincs Hearstnak úgynevezett "keynote speech"-ében egyetlen pont sem, mely arra vallana, hogy az új pártnak valami gazdasági háttere volna. Néhány kirohanás a kapitalisták s csakis a "tisztességtelen kapitalisták" ellen, melyek nem ártnak a kapitalizmusnak. Néhány kedvező nyilatkozat a munkásszervezeteknek, melyek nem használnak a munkásoknak. Még egy-néhány felszínre vetődött reformkérés, melynek megoldása nem lendít a társadalom se jobbra, se balra, se előre, se hátra — s készen van az "elvi" alap.

Egyes pártok szavazatait csökkentheti, port verhet föl, végeredményében azonban — ama igyekezetében, hogy az arany középutat foglalja el az osztályharcban — a tőke és munka összemutató serei között előbb vagy utóbb összeomrolozik.

Bármily nagy zajjal történik is ez a pártalakulás, a tény az, hogy a vajdó hegyek egeret szültek!

Érdekes, de naiv képét nyújtja a brit parlamentnek Victor Grayson szocialista képviselő, ki — szavai után ítélve — azok közé a pure and simple politikus szocialisták közé sorozható, kik a parlamenttől várják a társadalmi forradalmat.

Grayson is azon négy képviselő között volt, kik ellene szavazták az angol királyi oroszországi látogatásának. Az utolsó követválasztások bejutva a parlamentbe, most ilyenképp festi képét:

"A régi Chamber ma a középkori pompás és mitsem jelentő tárgyalási rendszer ruhába van pólyázva. A törvényhozó gépezet kizárólagosan azon van, hogy megakadályozzon vagy legalább is megnehezítsen minden változást az idők szilárdította intézményekben.

A parlamenti pokoli színjátékot minden évben a király nyitja meg... A beszédben csak oly intézkedések vannak, melyeket a türelmetlen közvélemény már régen hangosan követel. A kabinet a különböző érdekeknek heterogén gyűjteménye. A miniszterelnök, bármily jószándéku is, olyan, mint mü-biciklista, ki ügyesen s gondosan jár az akadályok között. Mindegyik érdek gondosan őrzi a maga területét.

Az ellenzék főfeladatának tartja, hogy a kormányt idejét pocsékolja s fékezze a már fölbuknacezó gyászocsit.

Egy javaslatnak, mely, mondják, valami sürgős reformot akar, szembe kell szállni az első és második olvasás személyeivel, alá van vetve ellenséges személyek bonckésének s ha aztán lesaványodva eljut a Lordok Házának halotti légréjébe, onnan azon viszonyoknak csufjára kerül vissza, melyeken enyhíteni akart.

Hiába könyörgünk, hogy egy napot tűzzenek ki az ehező iskolás gyermekek táplálásának tárgyalására. A miniszterelnök a legnagyobb udvariassággal felelt, hogy a Ház túl van halmozva más ügyekkel...

... Minden kormány részéről oly sajnálatos módon nélkülözik a helyes perspektívát, hogy valami komoly emberi célt küzdjenek, hogy valósággal pesszimistává kell lenni.

Egy komoly követnek első impressziója a reménytelenség és hiábavalóság... Nincs semmi reményem ebben a parlamentben, a mostani személyeivel. Ez egy elviselt, régi gépezet, melyet újjal kell helyettesíteni, mely az új követeléseinek megfelel. A régi pártok kimerítették céljaikat s elvesztették jelentőségüket. A kor szükséglete rövidebb munkaidő, tisztább s méltányosabb életmód, jobb házak, jobb műhelyek...

Mr. Graysonnak igaza lehet a brit parlament festésében. Ócska egy testület lehet az s aligha lehet tőle valami valamt. Még akkor se, ha új személyek kerülnek oda. Mert lehet, hogy az új személyek megszavazzák a "sürgős" reformokat, azonban Grayson ur legnagyobb meglepetésére e reformok nem fogják megoldani a gordiusi csomót, már pedig a szocialista forradalmat aligha fogja a brit parlament törvényhozásilag elrendelni. S ha elrendelné, még valószínűtlenebb, hogy a törvényhozásilag szabályozott forradalom tényleg forradalom volna.

Ha megértené Mr. Grayson azt, hogy a politikai parlamentnek helyét az ipari parlamentnek kell betöltenie, nem keseregne új emberek után s nem lenne pesszimista.

SZERVEZETT MUNKÁS NEM KELL.

A Pennsylvania Railroad az amerikai vasutak egyik legnagyobbja a következő tartalmu rendeletet adta ki alkalmazottainak.

"A Pennsylvania vasutársaság elvárja alkalmazottaitól, hogy semmiféle összeköttetésben ne álljanak semmi néven nevezendő munkásszervezetekkel, különösen a következő munkásszervezetekbe való tartozástól kell az alkalmazottaknak tartózkodniok.

National Union of Railway Trackmen, Order of Railway Clerks, Brotherhood Railroad Freight and Baggage, National Car Repairs Association, továbbá a gépezetek és kasszavárosok Unioitól. A vasutársaság utasítja a superintendenseket, hogy mindazokat, akik ezen megnevezett vagy más Uniókba tartoznak vagy azokkal összeköttetésben állnak, a lehető leggyorsabban bocsássák el."

NÉPAKARAT

szocialista munkáslap.
A Szocialista Munkáspárt hivatalos közlönye.

Kiadja
Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség
516 East 6th Street, New York, N. Y.
Megjelen minden kedden és pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre \$3.00
Fél évre 1.00
Negyed évre 0.50
Európába 12 korona.
Egyes szám ára 2 cent.

A Munk. Bet. Szöv. hivatalos közlönye.
Szükség esetén értekezni lehet hétfőn és szerdán 6-tól 8-ig.

NÉPAKARAT
Publ. by the Hungarian Socialist Labor Federation of America
516 East 6th Street, New York, N. Y.
CH. ROTHFISHER, National Secretary.
M. ELLER, National Treasurer.

ISSUED EVERY TUESDAY AND FRIDAY.
SUBSCRIPTION YEARLY \$2.00
SINGLE COPIES 2c

Entered as Second-Class Matter August 28, 1907,
at the Post Office at New York, N. Y.

New York, Friday, July 31, 1908

PROSPERITÁS.

A "New York Herald" című kapitalista újságban egy rajz jelent meg, amely azt ábrázolja, hogy a kapitalista és a józan munkás a "közös érdek" dorongjával miképp taszítják a mélységbe a "nehéz idők" szikláját. A sziklára egy alak kapaszkodik, akinek zsebéből kilógó újságlapra a szó van írva: "demagóg".

A tőkés és a munkás érdekei közösek. Így írja ezt a Herald. De az érdekközösség úgy értelmezendő, hogy a munkásnak bele kell egyeznie minden bérleszállításba, hogy a "nehéz idők"-ből származó profit-hiányt a kapitalista a munkástól az eddiginél nagyobb mértékben visszatartandó munkabérből behozhassa.

A rajzon feltüntetett demagóg — a Herald szerint — jelképezi azon munkást, aki a tőkésék által oly nagy előszeretettel hirdett azon tant, hogy "a tőkés s a munkás érdekei közösek" hazugnak mondja.

A rajz után a New York Herald 42 hasábján zeng a ránk szakadt jólétéről, arról az általános boldogságról is, amelynek egész Amerika népe ma örvend.

Gyárosoknak, bankároknak, gazdag politikusoknak, bányatulajdonosoknak, bérkezelőknek, véleményeit közli, kik mindnyájan meg vannak elégedve. Egy gyáros azért van megelégedve, mert több "cash register" adott el, mint megelőzőleg; a bankár is meg van elégedve, mert pénzügyi manipulációi sikerrel jártak; a politikus rózsásnak látja a világot, mert a politikai viszonyok rá nézve kedvező kialakulásra van kitalát; a bányatulajdonos megelégedett, mert annyi szén van raktáron felhalmozva, hogy egy esetleges sztrájkot profiton nem igen veszélyeztet; a vasutkárok megelégedettek, mert a teherárak szállítási díjai fel lettek emelve. A bérkezelők sem csalókoztak az aratás eredményeire kötött fogadásait illetőleg. Ezekből állapítja meg a New York Herald, hogy prosperitásban furdolnak Amerika. 42 hasábján, feltűnő betűkkel nyomtatott címen hirdetik a beköszöntött nagy jólétet: "New York város jóléte emelkedésben. Az üzletek a Standard Oil Co.-tól kezdve egészen a kis rövidáruüzletekig virágzásban". "Jersey állam a prosperitás folyójában fürdik". "Newark város virágzásának pontjában". A gyárosok egyhangúan megegyeznek, hogy a jólét növekedésben van. "Brooklyn ipartelepei virágzásnak", "New Haven szép napok bekövetkezésének reményli", "Chicago és a Nyugat a jólét tetőpontján", "Clevelandi munkások foglalkoztatva", "Pittsburg állandó emelkedésben", "Omaha jóléte", "Kansas bőségben" stb. stb. Hogy a hirdetés jólét s virágzás mennyire alap nélküli, arról könnyű meggyőződni annak, aki a hangzatos címek alatt az apró betűkkel szedett sorokat is végigolvassa. Meg van azokban említve minden gyár és ipartelep, melyek a krízis idejében is működésben voltak, de bezárt gyárkapuk kinyitására nem adnak számot. Némelyikről azt írja, hogy remény van üzemi felvételére. És ugyanakkor, mikor száraz, rövid hírek az éhség elő a halálba szöktek százairól emlékeznek meg; midőn a munkanélküliek százai kóborognak szanaszét az Egyesült Államokban, midőn a nagy városok utcáinak kolduló asszonyok nyújtják felénk erőtlén kezeiket, alamizsnáért esedezve; midőn röviden megírt hírek arról adnak számot, hogy a munkát hajszoló "tramp"-ek közül hol és hányat gázolnak agyon a tehervonatok; midőn a polgári játékoság még mindig silány ingyentejjel kénytelen éhezni gyermekek éhségét csillapítani; midőn még minden éjjel ezrelék állnak Amerika büszkeségében, a "Bread Line" soraiban emberek, az ingyennyeret osztóbojt előtt; midőn ily tagadhatatlan tények mellett általános jólétet hirdetnek emberek — mi azt kérdezzük, hogy ki a demagóg?

MAGYARORSZÁGI HIREK.

A butaság vámszedői jól értenek a mesterségükhöz. Találtak megint egy csudahelyet. A babonának, a buta képzelődésnek és a vallási fanatizmusból eredő bigottságnak nem tud vége szakadni. Nem, mert mindig vannak, akik élesztik, hogy a mesterségesen elkábított népként ne pusztuljon. Csakis ezeknek eredményei azok a csoda-kutak vagy források, amelyekben egyes elkábult fanatikusok vagy cinikus spekulánsok szűz Máriát vagy Jézust látnak. Aztán odacsodítják a könnyen hívőkét és végül bucsujáró helyet csinálnak. A "Kassai Munkás" írja, hogy megint készült ilyesmi és ha a hatóság szemet huny, újabb "csodaforráshoz" fog zárandokolni a butaság. A Szakáll közég mellett levő völgymedencében van egy forrás, amelyből egy-két héttel ezelőtt egy Británszky nevű ember és a felesége éneket hallottak, rá egy napra meglátták benne szűz Máriát a Jézussal. Ezt aztán elmesélték minden ismerősüknek. A hír terjedt tovább, míg ma már az elvakított tömegestül mennek a kuthoz, mintegy bucsujáróként.

A fiumei hajósztrájk. A fiumei hajósztrájkban a tárgyalások, melyeket Nákó Sándor gróf kormányzó vezetett, sikerre vezettek s a sztrájk véget ért. Az Ungaro-Croata igazgatósága eleinte mereven viszályosított minden közeledést s egyáltalán tárgyalni sem akart a sztrájkolókkal, amíg föltétel nélkül újra munkába nem állnak, később kénytelen volt sokkal alacsonyabban hangon beszélni. A győzelmet a hajósok tisztán a szervezett munkásság s a szociáldemokrata párt támogatásának köszönhetik. A szervezett munkásság az első pillanattól a sztrájkolók mellé állt teljes erejével, lehetetlenné tette, hogy esetleges sztrájk török segélyével csak egy hajót is elindítsanak s az általános sztrájk próklamálásával kényszerítette a kormányzót és a hatóságokat erélyes közbelépésre. Ez az erély azonban az egyszerű nem fordulhatott sem a szervezett munkásság, sem a sztrájkolók ellen, mert ebből oly óriási kár származhatott volna, amelyet nemcsak Fiume érzett volna meg, hanem az egész ország kereskedelme. Az Ungaro-Croata igazgatósága látva, hogy a kormányzó támogatására nemcsak nem számíthat, hanem még esetleg ellene fordul az állami hatalom, amelyet Fiumében a kormányzó képvisel, jobbnak látta engedni.

Hazakergették a sztrájkító hadat. Darányi földművelésügyi miniszter, az ezerholdasok becézgető atyja, mint minden-évből, idén is nagyob, sztrájkítóresre alkalmas hadat összpontosított Mezőhegyesen. Most, a mintegy 3000 székely és rutén emberből álló munkásstartalékot — miután ezideig az aratómunkások között "semmiféle zavargás vagy mozgalom észlelhető nem volt" fölőslatták. A sztrájkítóresre előkészített had eltartása azonban így is bekerült néhány tízezerbe az államnak. Sebaj. Majd behajtják adó fejében azokon a munkásokon, akik ellen szervezték. Ez — tessék tudni — a fajmagyar szociálpolitika.

Medve a mennysorszában. A budapesti Népszava írja: A mennysországi kapusa, Szent Péter, ugyancsak furcsa dologra ébredt a minap. Éppen elszundított a kanapén, amikor valami szokatlan hang fölriasztotta. Mintha a menynek országának kapuját karmolná, kaparná, rágná valaki és közben olyan különös dörmögést hallat, hogy az algha emberi lélek, avagy ha az is, akkor bizonyosan állattá részegedett, négykézláb járni kezdte. Szent Péter megérezte a fejét. Mi az ördögöt csinálhattak a papok, hogy ennyire eszethették ideig ilyen állapotban?

A mennysországi kapuján van villamos csöngettű. Rendes lélek becsönget és nem karmol, nem kapar, nem rág, nem dörmög, hanem kellő igazolás után halad az örökös kvártélyára felé. De mi lehet ez?

Botot vett magához Szent Péter és úgy megrészkedett a kapuhoz. Kilesekkedett a kulcslyukon és majd hanyatesett a csodálkozástól, Szent atyám, hiszen ez nem emberi lélek, hanem valóságos medve! Hogy jön a medve a mennysorszába? Már mindegy, szóba kell vele állni, mert kirágyja az ajtót és mégis csak bebújik a menyeknek országába.

Mit akarsz itt mackó? Ez nem a magyar parlament, hogy ide mindenkinél be lehessen jutni.

Tudom — dörmögte a medve. — Hiszen azt közelebb értem volna, mert éppen onnan jövök.

A magyar parlamentből?

Nem, hanem Magyarországból.

Jó, jó, de ez nem állatker, mit akarsz itt?

Hát tehetek én róla, hogy ide küldték?

Eltemettek annak rendje és módja szerint. A pap beszentelt, megfűstölt, imádkozott értem, a lelketem az ég oltalmába ajánlotta, hát mit csináljak egyebet: ide jöttem.

Szent Péter elhült a csodálkozástól. Mi történt ezzel a szegény mackóval? Erresszk be, legalább elmondja. Kaput nyitott neki, beeresztette. A medve bekullogott, megkínáltatván egy kis lépesméllel, elmondta a következő történetet:

(De már ezt nem a medve mondja, mert azt hinnék, hogy ez is legenda, pedig nem az. Megtörtént dolog, amelyet rózsahegyű tudósítónk ilyenformán ír le.)

NÉPAKARAT

Vasárnap kedve szottyant valakinek medvére vadászni. A szerencse kedvezett neki, aztán ráhibázott egy szerencsétlen medvére. A medve fölfordult. A vadász hazavette, megnyuzta, majd a vágba dobta. A fejletlen, lábatlan törzsöt ott ringatta, mosta a Vág vize. A rózsahegyű fonógyár emberei észre vették a gyanus holmit. Jelentést tettek róla, kihalászták hivatalosan és megkezdődik a doktor urak szerepe. Rögtön tisztában voltak a hulla minőségével. Ennyi és annyi idő óta van a vízben. A gombrában darazsakat, fadarabokat és egyéb, emberi táplálékhoz nem tartozó fűcsaságokat találtak. Az orvos urak megállították, hogy ez örült vala és ember volt. Azután intézkedtek, hogy temessék el az örült férfi hulláját.

A temetés megtörtént. Volt pap, volt siró-rívó öregasszony, volt harangozás, volt minden. A medve hullája odakerült a rózsahegyű temetőbe. Behantolták a sírgödört, mikor kiszült, hogy a teringét az orvos uraknak, egy kicsit tévedtek. Nem bolond ember vala az, hanem egy szerencsétlen épeszű medve. Jól van, konstátáltak már a doktor urak furcsabakat is, de mi lesz a medve lelki üdvéért mondott imával? Kinek a javára könyvelődik el?

Találgatás helyett fogadjuk el a legendának azt a részét, hogy a medve a mennysorszába került.

A JOZAN MUNKÁS ÉLETE.

Egy nagy kapitalista újság, a "World", szóról-szóra a következőket írja:

"Mindazoknak, akik a hustrustok ellen lázonganak, figyelmebe ajánljuk Domogalla Antalé asszonyt, aki St. Louisban Clinton St. 1212 sz. alatt lakik és aki heti 10 dollárból s nagyobb sokszor kevesebből 11 tagból álló családot hajtékkel ellát, etet, ruház, gyerekeket iskolába járát, tankönyvekkel ellát, úgy hogy semmi szükségét nem szenvednek. S még nagyon szerencsés, amikor ere a célra heti 10 dollár áll rendelkezésére, de legtöbbször heti 5 dollár, néha 8 dollárból kell mindent előteremtenie. A Post Dispatch st. louis-i újság riportereinek következőképpen magyarázta meg Domogalla asszony, hogy mily csoda által lehetséges ez. Hogy valaki heti 10 dollárból s kevesebből ily nagyszámú családot fenntartsa, nagyon be kell mindent osztania és a bevásárláshoz is kell értenie. Például itt van a kenyér. Némely ember azt gondolja, hogy kenyér, kenyér: hogy az mind egyforma. Pedig dehy is. Sokan öt centet fizetnek egy loaf kenyérért s mivel puha, hamar meg is eszik, mert a puha kenyérből az ember többet eszik. Lehet kapni száraz, megmaradt kenyert két lofoat öt centért és ez nem ilyl annyira — így nem is fogó el olyan gyorsan. Hus, az igaz, hogy nem jut háromszor naponta, de jut egyszerűen. Hus csak hat napra kell, mivel pénteken hus nem eszünk, ugyanis katolikusok vagyunk. A pénteki napnak előre örülök, mert akkor kevesebb a kiadás. Természetes, husra kiadhatnám az egész 10 dollárt egy héten, de én hus soha nem veszek, csak csontokat. Három-négy mézáróst bejárom, mik egy helyen találom oly csontot, melyen valamelyes hus is van és ezt megveszem. Ebből főzök levest és a csonton levő hus a nagyobb gyerekeknek elég krumplival. A kisebb gyerekeknek elég a leves is s ha még éhesek, esznek kenyeret. Például ma reggelire volt kávé és kenyér. Vacsorára lesz krumplilepény és kenyér, ebédre pedig kávé és kenyér. Most hus egy ideig azért nem eszünk, mert a legöregebb fiúnak cipőre van szüksége. Az iskolában tandíjat nem kell fizetni s ez nagy segítség, de a papnak havi 50 cent jár vallásoktatásért."

Tehát így kell élnie a munkásnak, a munkás családjának. Előttünk a példa, ezt kell követnünk. És ha a papnak is beszolgáltatjuk az 50 centeket, sorsunk ellen nem zúgolódunk, alázatosan melegezzünk józan munkásnak neveznek majd és bizonyos, hogy a mennysorszába jutunk.

Gyűrűl azonban a "World" nem ír. Nagygyűrűl mutat a példára, hogy ime 11 tagból álló családot lehet 10 dollárból etetni, de hogy a család tagjai jóllaknak-e, arról természetesen hallgat.

NÉPGYÜLÉSI TUDÓSÍTÁS.

— St. Louis, Mo. —

Jól sikerült népgyűlést tartottunk július hó 19-én Madison- és Grant Cityben (Ill.). A jelenlegi válság és annak okai; a szervezkedés és a sajtó napirenddel. A napirendet Kiss elvtárs ismertette. Rámutatott a mai viszonyokra, a melyeket a kapitalista rendszer idézett elő. A munkások tetlenül nézik a kapitalizmus rombolását s szinte félve várják a jobb időköt. Megmagyarázta, hogy miért kell a munkásoknak vallási és nemzeti különbség nélkül, nemzetközileg szervezkedni és egy táborba csoportosulni. Azután a sajtó hivatását ismertette és a Népakarat támogatására hívta fel a munkásokat, mer az az egyedüli lap, amely a munkások érdekeit igazán védelmezi. Végül egy szervezet megalakítására hívta fel a jelenlévőket. A szervezet a közel jövőben meg fog alakulni.

Kiss elvtárs két óra hosszáig tartó beszédét a hallgatóság tetszéssel fogadta. Szeretünk egy előfizetőt és számos agitációs füzetet adtunk el.

Spitzer M., jegyző.

Kulföldi szemle.

Törökországban terjed a forradalom. Szalonikiből jelentik, hogy az ottani helyőrség tisztjei egyenkint tünedeznek el, hogy a fölkélekhöz pártolhassanak át. A legénység és a mohamedán lakosság mindenben segítőkészek nyujt a lázadóknak. Egy teljes vadászszázalaj pedig, amelyet éppen a kritikus helyzetre való tekintettel helyeztek át Monastirból Yaninába, tisztül, legényestül átpartolt a Resnán levő újtörökökhöz.

A hadsereg naponként újabb és újabb tanulejelt szolgáltatja annak, hogy a kormány a katonaságban már nem bírhat. Igen kérdéses még az is, hogy az Anatóliából odarendelt 32 zászlóalj föltétlenül engedelmessé fog-e a kormány és a Yildiz emberének!

Az újtörökök resnai táborra várakozó álláspontban van. A fölkéle katonaságot a nép látja el élelemmel. Hasszán bey, Nuri bey és Dzsevdet bey vezérkari ezredesek vették át a fölkéle tábor parancsnokságát.

Hadi pasa úszkúbi hadosztály-tábornok két tisztül a fölkélekhöz ment át. Az újtörök bizottsághoz menekült Sala Edien, Enver és Zenovi bev vezérkari tiszteket a Yildiz-kioszkból azzal az ígérettel, hogy semmi bántódásuk nem lesz és hadosztály-tábornokokká fogják őket előléptetni, fölcsillították a visszatérésre, amire ők táviratban tagadót választ adtak.

A kínai császár alkotmányt ad. A kínai falak nem tudják föltartóztatni a demokratikus intézmények haladását. A mennyei birodalom is végre alkotmányos országgá alakul át. Perze az új alkotmány egyelőre csak amolyan ázsiai mintára szerkesztett alkotmány lesz. De hát kezdetnek majd csak megjárja. Előbb-utóbb ugyis demokratikusabb fejlődik. A kínai császár rendelete adott ki, amely szabályozza a tervezett törvényhozó gyűlés tagjainak mandátumgyűjtését. A rendelkezések azonban kivételes eseteket sorolnak föl, úgy, hogy a hatalom a császár kezében maradjon.

A cár élete veszedelemben. Müködik megint az orosz hivatalos és félhivatalos hírszolgálat. Érkeznek hírek megint Oroszországból. A forradalmárok a jövő nagy harcainak előkészületeivel foglalkoznak, a cárizmus rettegni való nagy hatalmát másképpen nem mutatja meg: hírszolgálatával koholt merénylettervekkel látja el Oroszországot és a nagy világ lapjait, hogy a tömeges üldözöttesek alkalmával hivatkozhassék arra, hogy a kiméletlen nagy szigorúságunk oka, célja és magyarázata van. Sosonovicében, az egyik orosz városban néhány nap óta vagy félezer embert tartóztattak le. A pályaudvart csendőrök és kozákok tartják megszállva. A hónap eleje óta háromszáz embert utasítottak ki. A pétervári távirati ügynökség ugyan tagadja, hogy a bebörtönzések és egyéb rendszabályok a cár ellen való összekövés miatt történtek, de ez minden összekövésnél így szokott lenni.

Portugália. Lisszabonból jelentik: A parlament bizottság, melynek az a hivatása, hogy a Franko diktatúra alatt történt pénzügyi-ványozásokat fölülvizsgálja, rájött arra, hogy Carlos király feleségének, Amália királynőnek számlájára nyolcvan millió frankot vett föl az állampénztárból, noha a királynő atyjától, a prisi gróftól igen tekintélyes hozományt kapott. A bizottság tagjai rendkívül meglepetésközt ezen az eljáráson, amely élelken jellemzi Carlos király könnyelmű és pazarló természetét. A botrány mindig nagyobbodik s ma már komoly veszedelemmel fenyegeti a dinasztia.

FEL MILLIÓS AJANDEK.

Shrader H. F. György, 55 éves nőtlen gyáros Herstdale nyaraló helyen levő gyönyörű s tágas villáját az \$500,000 készpénzt ajándékozta a "New Yorki Jótékony Egyesület"-nek a melynek tagjai a 22-ik utca s Broadway sarkán levő két emeletes, márványlépcsős palotában gyakorolják a jótékonyt. A jótékonyt gyakorlásából manapság igen jól meg lehet élni. A jótékony egyetlet tagjai és vezetői, mindenféle elnevezéssel bíró menházak képviselői elsősorban is önmaguk segélyezésére törekednek. És nem kis sikerrel. Van New Yorkba akárhány oly jótékony egyesület, a mely, ha egy szegény gyermeket egyszer évből felruház — ezen a címen egész esztendő át koldul. Az összekoldult összegekből első sorban perze, a jótékony egyetlet vezetői s különféle menházigazgatók veszik le busás fizetésüket. El lehet mondani, hogy azt a szerencsétlent, aki egy jótékonyt intézet vagy menház karmái közé kerül, a balsors két-szer tépi meg.

Világos, hogy Shrader H. F. György, aki adományokkal akar könnyíteni lelkiismeretén, adományával az igazi szegényeken semmit sem segít. Bizonyos az is, hogy a szegényeknek adott nyaralóban azok fognak nyaralni, akik nem szegények, de akik busás jövedelmüket a szegényesztetésnek köszönhetik.

A Buffaloi magyar, német és angol elvtársak, Augusztus hó 2-án, délután 3 órakor NÉPGYÜLÉST rendeznek a Liberty Hallban, (Niagara St.) Magyar előadók Domy és Rabner, német előadók Reinstejn B., Angol előadó Hag elvtársak. Felhívjuk az elvtársakat, hogy minél nagyobb agitációt fejtsenek ki a gyűlés érdekében.

TÁRCA.

ZARÓRA UTÁN.

— A Népakarat eredeti tárcája. —
— Irta: Somló L. —

Még egyet fordult a transmissziós tengely kerekével. Fáradtan süvített, recsegett, nyirkogott pattogó szíjjaival. Megállott lassan. Átmelegedett, kiütésedett a rengeteg forgástól. Elynelte a hűsítő olajfűrdőt is sok mértőföldes körfutásában.

Együtt csendesül vele a furó-, véső-, gyaluló- és eszterga-gépek tábora, posztoló katonáival; s rá egy percre szünetelnek a sorba állított, szorító vasfogak.

Levetik nedves zubbonyaik, mosakodnak a munkások. Hétre mutat az óra; este van. Megkopott gép és ember. Végigrezeg a villamos csengő megválto hangja, kifelé igyekeznek mind-mind, a bűzös olajpárától, vasporral telített levegőjű gyárból — ki a friss levegőre. Együtt jön, gomolyog öregje-fiatalja, köztük a negyenes, öregedő Jack is, fiatal sógorával.

Utjuk jelentéketlen, szűk utca felé vezet. Arrafelé laknak. Gyalog mennek, így is haza érnek. No meg megvonják a vonattól is. Nem mindig, csak mostanában. Kutya idők járnak, spórolni kell az aprót... így mondja ezt minden adta nap az öreg. Most aztán nem is igen mond az egész utam; lefoglalja ott a maga gondja, sűrű köhicselése, meg a pipája. Ma még ennyit se szólt.

Ahogy haladtak egy keveset, majdnem egyszerű néztek hátrafelé: Nem jön-e valaki utánuk? Nem jött senki.

Egymásra néznek, kérdőleg, hosszasan... A fiatal George kezdi a szót, megtörve a hallgatást:

— No öreg, mit szólsz hozzá?... Két órával több... fizetés nincs érte... akinek nem tetszik — mehet... Ugy-e, ez aztán mán furcsa mit?!

— Hm... mit?... furesa?... dörmögi az öreg s tovább ballagnak. Rekedt a hangjuk, gondtól szakadozott. Tengernyi sok a mondani valójuk, háborog a vérük az új furcsaság miatt: mégis félénken, elrejtve adják a szót. Letapadt az ajkuk, elakadt a hangjuk is a 11 óras, szótlan munka után.

Egészen rájuk esteledett már. Az utolsó gázlámpák is fényre kapnak, kigyulladnak. De mintha észre sem vennék az utcát szegény világával, a gyönyörű, enyhé, tavaszi ént sötét, kéklő eget, ragyogó csillag-rajával. Csak mennek előre, a földre szegzett nézéssel, mennek hátrafelé...

De most hirtelen megálltak, ösztönszerűleg figyelnek. Utcaszakra értek, nagyobb erre a forgalom, nagyobb a zaj és világosság mindenfelől.

Különösen ott, ahova ők tartanak most, onnan árad, szökik ki a legtöbb fény, hivatgató, meleg, barátságos élet s a zongora vidám, csalogató áriája...

— Bemenniük, ugy-e?

Jack azt se mondja, igen vagy nem, csak benyit, összekocintanak módja szerint és isznak mohón, nagy szomjúsággal. Más nap is meg szokták ezt tenni, de ma ugy nyelik az italt, a mérges italt, mint aszárazságtól agyoncsigázott, tikkadt föld az esőt — a jótékony esőt.

Sáppadt arcug hogy kipirult, milyen fényesek, ragyogók, most a szemek! Fáradt testük, izmuk melegevénedik; uj, meleg, friss áram: üdítő mérge gonosz játéka serkenti, szítja újra, kimerült, elnyúlt izmok, munkával tullezített, elnyert, életvesztett idegek — csalfa, hamis ébredését, munkáját...

— Szükséges jó ez a boszorkányos valami a magunkajta embereknek — így szokta volt mondogatni az incselkedő gyerekeknek Jack bácsi. Ezért, ha megmosolyogtatja, ha kineveti, még hozzá mondta magyarázatoképpen neheztelő hangon: — Ugy kell ez nekem, mint a falat kenyér!... Hej, én is voltam valamikor fiatal!... Szép szál legény, izmos!... akkor nem is kellett ugy ez a... De már most nem érném el a holnapot — enélkül... Abibony, nem voltam én mindig ilyen zörgőcsontu... köhögös...

Ennél tovább nem tudta megmondani, bár sokszor megpróbálta — mert mindig megakadozott az áruló könyvescepek... S míg ő ezeket rejtegette az őszülő pillák alá, a gyerekek elsmopolgoltak mellőle... És hogy észre ne vegyék gyöngeségét, hamarosan kapott pipájához, annak bodor, sárgás füstjébe ergette, temetgette a magyarázat végét...

Igen, ők új erőt jöttek méríteni ma is — abból a boszorkányos valamiből. Mert ez az ő egyetlen jótévejük, mely szomjukat oltja... gondjukat üzi; az igazságos, a régi, vig cim-bora, mely vakmerően kipezti, csapzó, dud, du-haj tűzbe veri áldozatát: szegény emberek hűledező, pihenéstől elvont, nyugalomra vágó, szikkadt vért...

Igy nyert Jack is csatát máról-holnapra, édes lágy szendergésbe vont feledést — napi gondjára, sohasem pihenő, nyomozató terhére... S ritkán csalódott benne; a szomjuhozott itál meghozta a szomjazott álmot — végtelen Szaharájában az egyetlen oázist...

Megmozdult, mozog már a megtompított agy is... Nem hálátlan, visszaadja, meggyorsítja, üzi-hajtja elnyomott, szárnyát sze-

gett, féltéken szunnyadozó gondolataikat. Hogy neki eredt a nyelvük, halk hangjuk is hangos lett. — Mindjárt odajutottak a szóval — amiben az utcán főnökkadtak.

— Hát furcsa?... Meghiszem azt — egészítette ki a szót az öreg. (Kissé gondolkozni látszott magában, azután tovább beszélt.) A legtöbb helyen semmi munka; másutt meg félnapokat dolgoznak... a mi gyárunkban meg "overtime" is van!... Overtime?... Ha-ha... majd mit mondtam... ha-ha-ha!... Mindketten kacagtak, keserű gunnyal, fájdalmasan...

Erre már iszunk — mondja Jack. Mintha valami nyomasztó, nagy, gyilkos teher eszednek rájuk, ahogy egy belenyúló kétségbeesett, elszánt nézéssel a beer-saloon dohányfüstös, meleg párájú levegőjébe.

— Mi baj, öreg, csak nem busulsz?... De ő nem érti már a vizagyaló szót, kifakad:

— Könnyű neked! Fiatal vagy és erős... te is, a feleséged is... és... De én... Én... egy beteg asszonnyal, hat rongyos gyerekkel... eh! fene egy világ ez, te George!... Fél-amny fizetés, túlórák ingyen... több munka, de milyen munka!... Persze, mikor van egy helyébe ezer, meg ezer másik?... Eh! igyunk! Igyál, te George, igyál... ugy sincs más jó ezen a világon...

Felhevült az öreg nagyon, pedig nem is ivott még sokat. Az utolsó szavait nem is mondta már, csak úgy hörögve feljajdult, rekedt hangján sirva panaszkodott, veszekedett, vádolt, annyit keserűsített, mintha most akarta volna felelősségre vonni a világot, egy agyongyőrt, megkínzott, sanyargatott munkásnak, egy megalázott törekvő, hasznos embernek nyomorult sorsáért.

Alig győzi George lecsendesíteni. Sokszor beszélgettek már arról a vörös istenségről — beszélgettek már arról a vörös istenségről — a ről. Erről akart George beszélgetni Jackkal megint, de Jack bácsi ma is csak azt hajtogatja, öreg vagyok én már annak, nem éri el azt az unokám sem!

Erre George otthagya: még az ajtóból visszakiáltott: aztán it ne feleltsd magadat, tudod, holnap újra nap lesz!...

Meg se mozdul az öreg Jack a szóra, csak haragosan vágja könyökét az asztalra; bámul egyet-összevet szemöldökkel s azután ráhajtja bánatos, kótyagos forró fejét kárijára. Hazafelé gondol... Ha most haza menne, gondolja, a vacsora már készen volna... nem kellene várnia oly sokáig, mint máskor... Eleget is veszekszik érte minden este — de az man igaz — az asszony sem tehet róla... beteges is szegény, meg éppen este felé foglalkoztatják egy pár óráig... Este azt se tudja, mihez kezdjen... A gyerekek is lármáznak: éhesek... Visitanak, rosszközlőnek... Ráér még hazamenni, gondolta.

Nem is éhes már, jobban érzi itt magát; vigabb itt az élet!... Iszik és felejt but, bánatot — hitte.

Egy darabig nem is türelmetlenkedett az asszony. Előfordult már hébe-korba, hogy így megkésztette férje-ura.

A kis fali óra már a tizenkettőt veri. Áhítatos, lassu tik-takjára összerkett az asszony, rossz sejtelmek bántják, gyötrik... Mire is gondolna mára. Talán... a gépek, vagy tán a villamos kocsi?... Mire keresse?... Felkelti legidősebb fiát s együtt keresik...

Épp most tették ki a szürít az utolsó vendégnek: zárorva van a kocsimában is. Hazafelé indul, támoalyog egy kissé, kábult feje le-lehanyatlak, meg-megáll. Nagy pörbeszédre lehet magával vagy valakivel, mert elszántan csapkod kiaszott, csontos öklével a néma, sötét, csendes semibe.

... Szegény Jack! Beh sokat, szomorut, végnélkülit láthatott, vihatott meg a semmiben; még annál is rosszabbat, minőt átél, át-szenvedett józanon — de amit most nem akart, nem tudott tovább tűrni, tovább élni — még egy percig sem!...

Hirtelen megfordult, mint egy utját, célját vesztett... Káprázó tekintettel, meg-megroppanó térdekkel, ingatag, tántorgó léptekkel törtett előre; elefejtett, nem látott már maga előtt elhagyott hitvest, koldus gyerekeket... Csak rohant, mint egy üldözött... Rohant a szörnyű édes megsemmisülés felé... El... el, ebből a cudar világból... Levetni türehtetlen nyugét, kínját, nyomorát... kívánata minden csepp vére, beleszédült ittas, lázongó agya, nyugalmat kívánó mindene... Rohant a mindig kínáló, rettegett halál torkába, melyben boldog világot látta most... Ily időtájt már megtrútt a járókelők sora; gyorsabban szaladhat a villamos kocsi is... Zugva, hasitva, vágva a levegőt, szikrákat vet, csal ki a tüzrese mart, hideg smpárból. Rohan az utján, nekieresztve...

... Pompsán keresztelte utját az öreg Jack bácsi utjával!... Elkészt a fék... de ő nem késett, nehéz, nagyon nehéz fejevel!...

ELVTARSAKI

Terjesszék a „Népakarat”-ot.

A VILÁG VÉGE.

Amint minden szerves életnek van kezdete és vége, ugy a szerves világban is megvan a keletkezés, az élet és az elmulás folyamata s öröktől fogva és örökké itező valami csakis maga az anyag. Az anyag megmarad, nem pusztulhat el, mert a "valamiből" nem lehet "semmi" sohasem s így a semmiből sem jöhetett létre valami. A természet maga tulajdonképpen az anyag különböző csoportosulásainak összessége, amely csoportosulások azonban már keletkeznek vagy elmulnak rövidebb vagy hosszabb idő alatt. A szerves világot ismerjük mi is már meglehetősen s tapasztaltuk azt is, hogy ebben a világban milyen hamar szokott bekövetkezni a vég, a pusztulás. A növényeknek, az állatoknak, az embernek élettartama elenyészően rövid a végtelenséghez képest, legalább a mi fel fogásunk szerint, amely már végtelen hosszúnak tartja például a naprendszer élettartamát is.

Pedig kénytelenek vagyunk azt tartani, hogy a mi naprendszerünk is keletkezett valamikor és el fog pusztulni valamikor, habár még csak megközelítően sem tudjuk megbecsülni azt, hogy mennyi idő mult el a keletkezés óta. Legfőképpen annyit merhetünk állítani, hogy a föld már legalább is husz millió esztendő. Ez pedig nagyon sok. Oly sok, hogy tisztára képtelenek vagyunk elképzelni ennek a husz millió esztendőnyi időnek nagyságát. Nem tudjuk összehasonlítani semmiféle általunk ismert idővel, hiszen a mi históriánk háromezer esztendője csak egy percnyi időt jelent a föld eddigi életében. Az ilyen számokösszesük, mint a föld husz millió esztendője, teljesen fölfoghatatlannak a mi agyunk számára, melynek nincsen meg az a képessége, hogy a szóval vagy szimbólummal olyan könnyen kifejezhető "millió"-kat el tudja képzelni. Pedig már az egy millió is rengeteg sokat jelent, amit könnyen beláthat mindenki, ha példaképpen fölemlítjük, hogy Krisztus születése óta 1902-ben telt el az első ezer millió perc.

Nagyon öreg tehát a mi földünk, a mi életünkhez képest végtelen idővel ezeltől született. De utóvégre is nem annyira a keletkezésének ideje érdekel bennünket, hanem az, hogy mennyi ideig tart ezen túl még az ő élete s vele együtt a földi szerves világ élete, más szóval az, hogy mikor következik be az anynyiszor emlegetett világ vége?

A világ végén természetesen csak a földi élet végét érti minden ember, aminthogy más világ végéről nem is lehet minéünk beszélnünk. Hiszen a mienken kívül mindenesetre még végtelen sok helyen van szerves élet s ha egyik másik el is pusztul, keletkezik helyette más. Az egész világegyetem sohasem fog elpusztulni egyszerre és véglegesen. Annál bizonyosabb, hogy az egyes naprendszerük minálunk itt-ott, esetleg csak részben s hogy a mi naprendszerünknek s a mi földünknek is útni fog valaha a végső órája.

De hogyan és mikor következhetik be ez a mi világunk vége? Erre a kérdésre ugyan föltétlen bizossággal nem felelhetünk, de azért aránylag elég sokat mondhatunk róla, hála a csillagászatnak és fizikának.

Mindenekelőtt osszuk két részre e kérdést: a véletlen okozta és a lassu elpusztulásra s nézzük egyenként mind a kettőt, mit mondhatunk róluk. A véletlen katasztrófától az ókorban és a középkorban nagyon féltek az emberek, azonban a félelemnek legfőbbképpen a tudatlanság volt az oka. Most már nem ijedünk meg egy napfogyatkozástól s nem látjuk a világ végének okozóját semmiféle üstökösben sem.

Az üstökösök közülön csak abban az esetben lehetnének veszedelmesek a földre, ha összeütközésnek valamelyikkel. No, de még az összeütközés sem lenne baj, mert, amint azt a legújabb időben kétségtelenül megállapították, az üstökösök nem szilárd anyagból, hanem nagyon apró porszemekből, amelyek még hozzá nagyon ritkán vannak összecsoportosulva, úgy, hogy az összeütközésnek egyszerűen az lenne a következménye, hogy aznap este gyönyörű szép hulló csillageszt láthatnánk, de máskülönbön kutyabaja sem lenne senkinek sem. Biztosak lehetünk tehát abban, hogy nem üstökös fogja létrehozni a világ végét.

Egy másik véletlen katasztrófa lehetne két bolygónak, vagy egy más naprendszerből ide-szabadult égitestnek földünkkel való összeütközése. Mindjárt kijelenthetjük, hogy az első lehetőséget eleve kizárhatjuk, mert már Laplace bebizonyította, hogy a mi naprendszerünkben sohasem következhetik be két nagyobb bolygó találkozásai. A másik eset azonban lehetséges, de azért csöppet sem valószínű. A mi naprendszerünk is halad a világűrben s valamennyi többi állócsillagnak is megvan a saját mozgása s így lehet, hogy valamikor nagyon közelébe kerülünk egy más rendszerhez s bekövetkezik az a bizonyos összeütközés. Csakhogy a nap s az álló csillagok mozgásának sebessége elenyészően kicsiny az egymástól való távolságukhoz képest, annyira, hogy az ilyen összeütközésnek csak a lehetőségéhez is legalább egy néhány millió esztendő elmulta szükséges és még akkor sem valószínű a katasztrófa tényleges bekövetkezése. Majdnem azt is mondhatjuk, hogy egyáltalán ki van zárva a pusztulásnak ez a formája és így egy-

uttal az is bizonyos, hogy a földi világ végét nem a véletlen fogja előidézni.

Annál inkább bizonyos, hogy a pusztulás fokozatosan fog bekövetkezni, lassu megsemmisülés alakjában és pedig úgy, hogy megszűnik a szerves élet nélkülözhetetlen feltétele: a Nap működése. Mert a Nap melege tartja fenn az életet, de a Nap melege sem állandó, hiszen folyton-folyvást nagy hőmennyiséget sugároz ki a világűrbe s ennek a szünet nélkül való kisugárzásnak az lesz a föltétlen következménye, hogy végre is kifogy az energia-készlete, más szóval a Nap is, mint ahogy kihült ez-előtt sok millió évvel a földünk is. A Nap kihűlésével egyidejűleg beáll a földön is, meg a többi bolygón is a teljes sötétség és az abszolút hideg, nem lesz, ki szolgáltassa a hőt és a fényt. A hő elvonásával pedig egyértelmű a szerves élet megsemmisülése is.

Ezen a módon kell bekövetkeznie a világ pusztulásának kétségtelenül, habár ezzel nem is jár együtt a föld meg a többi bolygó anyagának elpusztulása. Megmaradnak mindnyájan a középpontban a sötét, kihült nap, körülötte a szintén láthatatlan bolygók sokasága, melyek folytatják a rendes mozgásukat, de nincs már élet rajuk.

Az is bizonyos azonban, hogy az emberiség megsemmisülése jóval meg fogja előzni a teljes pusztulást. A Nap kihűlése nem fog hirtelen bekövetkezni, hanem fokozatosan és igen lassan s így a földön is csak apránként fog megfágnyi minden. Legelőször is a víz, ugy, hogy csak hó és jég lesz a földön, azután lassanként elpusztul minden, aminek vízre van szüksége, a növények, az állatok és így nagyon könnyen meglehet az is, hogy az ember — habár szervezete bírna még a hideget — éhen pusztul el.

Szerencsére egyelőre nem kell semmitől sem tartanunk, mert hiszen ez a pusztulás is csak kimondhatatlanul hosszú idő múlva következhetik be. A Nap kihűlése ugyan már most is folyamatban van, de azért végtelenül lassan fog a hőkézlete, annyira, hogy mióta az emberiség megfigyeli a természetet, nem tapasztalt eddig még semmiféle mérhető állandó változást a napsugárzás erősségében. Ha pedig kétezer hosszú esztendő alatt sem tudtunk észrevenni semmit sem a kihülés nagyságáról, akkor igen valószínű, hogy megint csak ugyanolyan elképzelhetetlen hosszú idő kell ahhoz, hogy teljesen kihűljön a nap, mint a mennyi lefolyt a föld születése óta. Talán még az is kevés, ha 100—150 millió esztendőre becsüljük a nap jövődől élettartamát. Ha pedig azt mondjuk, hogy vagy 100 millió év múlva következik be a mi világunk vége, akkor majdnem azt is mondhatjuk, hogy sohasem, mert hiszen ez az idő végtelen hosszú, nemcsak az ember, de az emberiség életéhez képest is.

Röviden szólva, semmi értelme sincs sokat foglalkoznunk a világ végével s még inkább nevetéses dolog lenne rettegni tőle. Még ha nem is magunkat féltjük, hanem az emberiség évezredek munkálkodásának eredményeit, melyek egy csapásra értéktelenek lesznék, mihezt megszűnik maga az emberiség. Elkövetkezik majd egykor a vég, az általános pusztulás mindenesetre, de az emberiség nem éri azt meg, mert lassanként, talán szinte észrevétlenül elpusztul maga is és talán az utolsó emberek már nem is tudják megbecsülni azt, hogy mi pusztul el velük együtt.

Bálint Gábor.

A GYERMEKBÍROSÁG ELŐTT.

Wyatt bíró előtt folynak le New Yorkban azok a szomorú és megható jelenetek, amelyek a mai tőkés társadalom bűneit bemutatják.

Wyatt bíró elé mind oly gyermekek kerülnek, kiknek szülői munka nélkül lévén, rájuk nehezül a család fenntartásának a gondja. A gyermek lopni kényszerül, hogy a saját, valamint testvérei és szülei éhségét csillapítsa. A bíróság elé állított, lerongyolódott, éhes gyermekek szálmalmas képet nyújtanak. Minden gyermek ajkáról ugyanaz a történet hallható. Atyja nem dolgozik, a család nyomorog. A napokban csak egy utcában öt gyermeket tartóztatott le a rendőrség, kik a bíróság előtt csaknem egyforma történetet mondtak el az élet borzalmairól. A tárgyalás ily módon folyik le:

Rongyos cipőkben, szakadt ruhában egy 8 éves kis gyermek áll a bíróságnak. A vád ellene az, hogy engedély nélkül pedlirozott. Elmondja, hogy apja 6 hónap óta munka nélkül van. Anyja beteg, atyja munkát keres. Az egész család abból él, amit ő a házalásból keres. Két kisebb testvére van. Bevaljja, hogy házalni atyja küldötte el, s ha nem szerez elég pénzt, otthon megverik. Napi keresete 25 cent, ha szerencséje van, megkeres 40-et is. A bíró a következők szavakkal bocsátja el: "Fiam, a törvény tiltja azt, hogy házalj. Ezt ne tedd többé, légy törvénytisztelet és akkor becsületes, jó polgára léssz az Egyesült Államoknak." Ez csakugyan okos tanács egy éhező gyermeknek.

Fenn egy másik gyermek, körülbelül 9 éves. A rendőr egy ház lépcsőjén találta éjjel 1 órakor, ahol aludni próbált. A rendőr jelenti, hogy a gyermeknek enni adott, amikor elfogta, mert sirt az éhségtől. A gyermek előadja, hogy atyja 4 hónappal ezelőtt távozott el a városból s ment munkát keresni, anyja valahol a vidéken szolgál, nem tudja, hol, ő a koldulásból él. És így tovább.

Szétrombolt családi tüzhelyeket, utcára taszított nyomorogók ezreit látjuk a bőség és a gazdagság közepette ebben a városban, amelyben 1320 többszörös milliomos lakik.

— A JÓSZIVŰ KAPITALISTÁK.

A "New York Herald"-ban olvassuk, hogy négy éhező asszonynak és gyermekeiknek a Herald kapitalista olvasói 102 dollárt adományoztak. Az éhezők közül kettő öngyilkossági kísérletet követett el s miután az nem sikerült nekik, jutottak azon nagy szerencséhez, hogy a Herald olvasói részükre adakoztak. Egy kapitalista 10 dolláros adományának beküldése mellett azt a kedves kívánságát fejezte ki, hogy az egyik éhező asszonyt küldjék születése helyére, Németországba, mivel már nagyon öreg s így dolgozni itt már úgy sem tud.

Igaz, hogy munkaerejét itt, ebben az országban szivta ki a kapitalizmus — de koldulni, jobb, ha Európába szállítják. Szép, hogy az adakozó kegyes kapitalista nem azt javasolta, hogy az éhező öreg asszonyt üssék agyon, hiszen dolgozni, hasznot hajtani már ugyis képtelen.

EGYLETI HIREK.

A New Yorki Szoc. Munk. Szerv. I. osztálya augusztus hó 1-én, szombaton, tartja rendes havi ülését. Az elvtársak pontos megjelenését kéri a Titkár.

A New Yorki Szoc. Munk. Szerv. I. osztályának vigalmi-bizottsága felkéri mindazokat az elvtársnőket és elvtársakat, kik a szerencserék bazárhoz tárgyakat ajándékoznak szándékoznak, hogy azokat a szervezet helyiségében a titkárnak átadni sziveskedjenek.

V. osztály havi jelentése.

Osztályunk f. hó 18-án tartotta havi ülését. A közelmúltban lefolyt dolgok igen rossz hatással voltak osztályunkra nézve. Lapunknak szeretiünk 1 féléves és 4 negyedéves folytatolagos előfizetőt. Beiratkozott 4 tag, 2 elutasított, 4 kilépett. Jelenlegi taglétszámunk 25. Oppmann, titkár.

A Philadelphiai Szoc. Munk. Szerv. 1908. augusztus 2-án, délután 3 órakor saját helyiségében, 800 Parrish St. NAGY NÉPGYÜLÉST tart a következő napirenddel: 1. A munkások nyomorának okai. 2. Szervezkedés és sajtó. Előadó Rothfisher Károly elvt. New Yorkból.

Az Am. Magy. Szoc. Munk. Szöv. II. osztálya augusztus 1-én, este 8 órakor tartja rendes havi ülését. A tagok pontos megjelenése megkivántatik.

A Clevelandi Szoc. Munk. Szerv. augusztus hó 2-án, délután fél három órakor saját helyiségében, 2695 E. 79th St. NÉPGYÜLÉST tart a következő napirenddel: A politikai helyzet és a gazdasági válság. A munkástársak szives megjelenését elvárjuk.

Az Am. Magy. Szoc. Munk. Szöv. V. oszt. Elizabethet, augusztus 1-én, szombaton este 8 órakor rendkívüli ülést tart a Szentimrey Hallban. Felhívom az elvtársak figyelmét, hogy tekintettel a tárgy nagy fontosságára, az össztagságunk megjelenése szükséges. Ha ezen a gyűlésen meg nem jelenének, nagyon is káros hatással volna szervezetünkre. Titkár.

A Clevelandi Szoc. Munk. Szerv. július hó 29-én este a West side-on, W. 25th St. a market ház mellett utcai népgyűlést tart, melyre minden munkást meghívunk. Kezdeté este 8 órakor.

Az Am. Magy. Szoc. Munk. Szöv. XX. osztálya (Cincinnati, O.) 1908. Augusztus hó 2-án a Manhattan Parkban (River oldal), tréfas műsorral egybekötött NAGY KIRÁNDULÁST rendez. Kezdeté d. e. 10 órakor Belépti-díj 10c. Utirány: Transfer vendő a 5th St. Scedamville carra.

A McKeesporti Szoc. Munk. Szerv. 1908 Augusztus hó 2-án, saját helyiségében, 149 2nd St. KEDÉLYES ESTÉLYT rendez. Szinre kerül a Telefon című bohózat 1 felvonásban. Kérjük a környékbeli elvtársak szives megjelenését.

A Munk. Betegs. Szöv. Buffaloi osztálya 1908. augusztus 9-én, a City Line végén levő Kelly-féle kis erdőben (Military Road) nagy NYÁRI MULATSÁGOT rendez. Belépti-jegy 10c. Kezdeté d. e. 10 órakor. Utirány: Niagara Falls Car vendő a Military Road City Lineig.

A clevelandi németajku S. L. P. szombaton, augusztus hó 28-án, a Kummer-féle kertben a Denison Ave. és West 73-ik utcák sarkán Nyári Mulatságot rendez. Belépti-díj nincs. Jó zene, különféle tréfas játékok és egyéb szórakozásokról gondoskodik. A magyar elvtársakat szeretné körünkben üdvözölni.

A rendező-bizottság.

REGÉNY.

A Kreutzer-Szonáta.

Irta: Tolsztoj Leó gróf.

(Folytatás)

(10)

Mihelyt egy fiatal ember nőhöz közeledik, azonnal emez ópium behatása alá kerül és elveszti fejét. Már régóta kelletlenül éreztem magamat, valahányszor egy túlságosan felcicomázott asszonyt láttam, akár egy paraszt nő volt piros kendővel a fején és ünneplő ruhával a testén, akár a mi társadalmunkbeli nő báli ruhába öltözködve. De most ez egyszerűen rémülettel tölt el. Ebben látom a férfiak veszedelmét, olyasmit, ami a természettel ellenkezik s kedvem volna egy rendőrt vagy bármi más segítséget hívni, hogy távolítsa el ezt a veszedelmes tárgyat.

És ez egyáltalában nem guny. Meg vagyok győződve, bizonyos vagyok róla, hogy el fog jönni az az idő, még pedig talán nem sokára, amikor a világ meg fogja érteni és bámolni fog azon, hogy létezhetett oly társadalom, amelyben meg voltak engedve azok a közveszedelmes dolgok, mint az, amely egyenesen az érzéki ségre támaszkodik azáltal, hogy nőink ily módon cicomázzák és diszítik testüket. Akár hálókat állítanak fel a férfiaknak uton-utfélén — vagy még ennél is rosszabb!

Miért tiltják meg a szerencsétlétüket és türik, hogy a nők félig meztelenül jelenjenek meg nyilvánosan, ami pedig ezerszer erkölcs-telenebb a játéknál? Mily furcsa módja a dolgok megítésének!

X.

Ilyen módon kerültem hálóba. Azzá lettem, amit szerelmesnek szokás mondani; nem csak a leány látszott nekem a legfőkétebbes lénynek, hanem magamat is fehér hollóknak tekintettem. Rendes dolog, hogy nincs oly semmire-kellő ember a világon, aki nálánál semmire-kellőbb embert ne találna, akit tehát el nem fogna a gőg s aki meg nem volna elégedve magával. Volt az én esetem is. Nem nősültem a pénz kedvéért; érdekel távol volt tőlem és el-ütöttem ismerőseim legtöbbjétől, akik a pénz vagy az összekötés kedvéért nősültek. Én gazdag voltam, ő pedig szegény! Mit törtömet én azzal! Különösen arra voltam büszke, hogy amíg a többiek azzal a szándékkal nősültek, hogy soknejű agglégény életüket folytassák, bennem megvolt az a szilárd eltökélés, hogy az eljegyzés és az esküvő után egyetjű életet éljek és erre mód nélkül büszke voltam.

Igen, borzasztóan nyomorult ember voltam, miközben azt képzeltem, hogy angyal vagyok. Csak rövid ideig voltam volégeny. Képtelen vagyok erre az időszakra szegényenir nélkül visszagondolni: mily borzasztóság!

Általánosán azt mondják, hogy a szerelem erkölcsi érzés, inkább a léleknek, semmint az érzékeknek közössége. Ha ez így van, ugy ennek a lelki közösségnek szavakban, beszélgetésekben kellene kifejezésre jutni. De erről szó sem volt. Rendkívül szegényünkre esett négy szem között beszélgetni. Minő sziszifusi munka volt a mi csevegésünk! Alig találtuk ki, hogy miről kellene beszélgetni és alig fejeztük ezt ki, amidőn máris újra el kellett hallgatnunk és valami új tárgyon a fejünket törtnünk. A szó szoros értelmében nem tudtuk, miről beszéljünk. Mindazt, amit a ránk várakozó élet-ről magunkról képzelünk, már elmondtuk!

Ha állatok lettünk volna, úgy elteltek volna, hogy nincs mit beszélnünk. De itt ellenkezőleg, beszélni kellett és volt miről! Mert az, ami bennünk foglalkoztatott, nem volt olyasmi, a mi szavakba lenne foglalható. És aztán a cukorkarágásnak az a rut szokása, az édességek iránt való állatias előszere-tet, ezek az undorító esküvői előkészületek, a mama vitatkozása a lakásról, a hálószobáról, az ágyneműről, a reggeliről és a házi munkáról, a fehérműről és az utcai öltözékről! Értse meg, hogy mily valaki a régi szokás szerint nősül, ahogy az imént az az öreg ur mondta, ugy a fehérmű, az ágynemű, a hálószoba, mind oly szent dolgok, amelyekre a szája nem szabad venni. De nálunk tiz nős férfi között alig akad csak egy is, aki — nem mondom, hisz az efféle szent dolgokban (akár hisz, akár nem, az teljesen közömbös), de aki hisz abban, amit ígér. Száz férfi között alig akad csak egy is, aki már előzőleg meg ne nősült volna és ötven között alig akad egy, aki ne lenne eltökélve, hogy nyomban az esküvő után meg fogja csálni feleségét.

A nagy többség ezt a templomba való zarándoklást elengedhetetlen föltételnek tekinti a végből, hogy bizonyos nőt megejtessen. Képzeld meg most, hogy ezeknek a részleteknek mily iszonyu jelentőséggel kell birniok! Nem-e borzasztó áruba bocsátás, amidőn egy hajadont átengednek egy kéjencnek és amidőn ezt az árúügyletet a lehető legtisztább látszattal a lehető legköltőbb külszín alatt kötik meg?

XI.

Mindenki így nősül. És én is ugy tettem, a hogy a többiek. Csak tudnák a fiatal emberek, akik a mézes hetekről ábrándoznak, hogy mekora kiábrándulás vár rájuk! — Pedig mindig, kivétel nélkül kiábrándulás! — Valóban nem tudom, miért tartja mindenki szükségesnek ezt a kiábrándulást leplezgetni...

(Folytatjuk.)

LAPUNK MEGBIZOTTAI.

Akron, O. Huszer F., 377 So. Broadway. Allegheny, Pa. F. Mayer, 1308 Howard St. Brooklyn, N. Y. J. Havassy, 34 Stags St. Bridgeport, Conn. C. Wellner, 53 Cherry St. Buffalo, Pa. E. Kömüves, 1210 2nd St. Buffalo, N. Y. M. Weisz, 34 Kail St. Barberton, O. Botos Imre, 244 Mulberry St. Cleveland, O. S. K. Horváth, 3536 W. 66th St. Cincinnati, O. John Juhász, 1941 Central Ave. Chicago, Ill. L. Nagy, 27 Irving Ave. Columbus, O. J. Jergasits, 253 2nd St. Davernon, Ill. Janka István. Erie, Pa. Tóthi Béla, 548 W. 19th St. Elizabethport, N. J. A. Gallé, 257 Livingston St. Hartford, Conn. M. Schulteis, 52 Grand St. Lynn és Boston. Czapp István, 23 Collins St. Lansing, Mich. A. Neumann, 927 Division St. Milwaukee, Wis. Marák J., 1344 National Ave. McKeesport, Pa. Braun M., 401 Jerome St. Newark, N. J. Róna D., 136 Boyden St. Newark, O. Turuc Pál. North Tonawanda, N. J. Mayer, 229 Frederika St. New Brunswick, J. Kovács, 41 Somerset St. Oakland és vidéke, Cal. M. Klein, 516 18th St., Oakland, Cal. Passaic, N. J. Bujáky János, 14 Grand St., Garfield. Philadelphia, Pa. L. Parker, 953 N. Marshall St. Peoria, Ill. Takács S., 625 Fishgate St. E. Pittsburg és környéke. L. Steger, P. O. B. 385. Schenectady, N. Y. Friedmann L., 203 Orchard St. St. Louis, Mo.: G. Kiss, 162 Miller St. San Francisco, Cal. F. Dobrodenka, 1363 Minna St. Springfield, Ill. Szivós J., 613 N. 11th St. Bázeken kívül az egyes szervezetek által megválasztott sajtó-bizottsági tagok fel vannak hatalmazva előfizetést felvenni és azt nyugdízni.

NYUGTAZASOK.

Julius hó 19-től 25-ig befolyt előfizetések:

Uj előfizetők:

\$2.00. G. Jager, Gy. Fekete, Angola. \$1.00. G. Király, McKeesport. A. Erdély, San Francisco. L. Bálint, J. Reppmann, Chicago. J. Pallo, J. Heer, J. Glück, Akron, O. W. Csóhányi, Baltimore. 50c. W. Abraham, Baltimore. J. Szabó, Barberton, W. Gulyás, Passaic. K. Felber, Berwick. A. Ortner, Cincinnati.

Folytatólagos előfizetők:

\$2.00. Szoc. Munk. Szerv. III. oszt. New Yorki Badosos Szakegyelet, Ch. Engelhardt, Angola. J. Mészáros, Barberton. \$1.50. A. Wilkus, San Francisco. \$1.00. A. Mandula, J. Tóth, Brooklyn. St. Makay, Bessemer. A. Kántor, W. Schwarcz, San Francisco. J. Léderer, J. Rédey, J. Szarka, Cincinnati. L. György, Passaic. J. Jancsár, Irvin. J. Bala, Newark, O. 50c. J. Székely, Lansing. J. Horváth, S. Kutnyák, Milwaukee. Gy. Piblinger, J. Libus, M. Fessl, J. Sinko, J. Szabó, Cincinnati.

Felülízetés:

\$1.00. Henry Koch. 50c. P. Schnitz, J. Murray, J. Marák, 25c. N. N. J. Weiss, Kosedman, 10c. J. Merdler, W. Wening, A. Nándory, Mrs. Máriák, Milwaukee. Zumpft J. City \$4.00. M. B. Sz. konvenciójáról költségviszterítés Zumpft küldöttnek \$2.00. Engelhardt, Jäger, Fekete Gy., Angola, 20c.

Pártadó:

23. oszt. \$3.00. 6. oszt. \$1.50. 29. oszt. \$2.50.

Kivetés:

8. oszt. és 10. oszt.

A kivetést nem küldték be:

5., 6., 9., 11., 13., 16., 19., 26., 28., 29., 30., 33. és 34. osztályok. Kérjük ezen osztályokat, hogy a kivetést mielőbb küldjék be.

Központi titkárság.

Felkérjük azon elvtársakat, kik az 1907. évi Népakarat 20. és 27. számának birtokában vannak, azokat hozzánk juttatni sziveskedjenek.

HIRDETÉSEK.

(E rovat alatt közlötték nem vállal felelősséget a szerkesztőség és a kiadóhivatal.)

Vegyes rovat.

Gyűlésvész Sándor elvtársunk részére kibocsátott gyűjtőveken a következő összegek folytak be: 14. oszt. \$5.90, 29. oszt. \$3.35, 17. oszt. \$10.00, 8. oszt. \$7.28, 19. oszt. \$5.00, 34. o. \$1.45, 10. oszt. \$3.50, 9. oszt. \$2.85, 31. oszt. \$7.00, 15. oszt. \$6.00. I. oszt. \$3.00. Összesen \$55.23. Még négy ívet nem kaptunk vissza, kérem az elvtársakat, küldjék vissza, hogy leszámolhassunk vele. Gyűlésvész elvtársunk felépült betegségből. LÁAI S.

Felkérem mindazokat, kik férjem hollétéről tudnak, sziveskedjenek erről engem értesíteni. Férjem három héttel ezelőtt szó nélkül eltávozott lakásáról. Nánássy Jánosné, 1831 Vine St. Cincinnati, O.

Szervezetek és osztályok figyelmébe!

Felhívjuk ugy az osztályok, mint az egyes elvtársak figyelmét a központi által kiadott "Népakarat-alap" bélyegekre. Ezen bélyegek kibocsátásával a központi vezetőség a Népakaratnak állandó támogatását akarja lehetővé tenni olyformán, hogy az osztályok kellő számú bélyeget vesznek s tagjairk révén azt minél szélesebb körben terjesztik, miáltal az osztályok által a bélyegekről előre fizetett összeg a szervezet pénztárába visszakerül. A bélyegek csinos kiállításával a központi vezetőség az indifferens közönséget is. Egy bélyeg ára 5c. Minden hónapban más-más színű bélyegeket bocsátunk ki.

Elvtársak! Kövessetek el minden lehetőséget a Népakarat érdekeiben és terjesztétek a "Népakarat-bélyegeket" a legszélesebb körben.

A Központi Vezetőség.

KÉRELEM:

Több oldalról hozzám érkező levelekre szükségesnek tartom e helyütt tudomásul adni ugy az egyes rendelőknek, valamint az osztályok tisztviselőinek, hogy rendeléseket csakis a pénz előleges beküldése után eszközölhetek. Kivételt képeznek a szervezetek által tett megrendelések, ha szabályszerűen bélyegzővel vannak ellátva. Mással kivételt nem tehetnek.

A fenti sorok tudomásul vételét kéri a Könyvkereskedő.

A "Népakarat" könyvkereskedése a következő műveket tartja raktáron:

a) Tudományos művek és agitációs iratok.

Table with 2 columns: Title and Price. Includes items like 'Bebel: A nő és a szocializmus', 'Bölgér Elek: Céllok és Eszközök', 'Darwin: A fajok eredete', etc.

b) Szépirodalmi művek.

Table with 2 columns: Title and Price. Includes items like 'Ciszmadia Sándor: Proletárok verseskönyve', 'Ciszmadia Sándor: Hajnalban', 'Ciszmadia Sándor: Munkásemberek', etc.

c) Egyebek.

Table with 2 columns: Title and Price. Includes items like 'A csuhások', 'Magyar Könyvtár', 'I. W. W. magyar alapszabály', etc.

Monologok: (árak darabonként 10 cent.)

Kaszinóból Pécisfalván. A vis-à-vis. Éva busulásra adja magát. Színház után. A jóslat. Egyetlen szó miatt. A nagyon csinos leány. Menyasszony. A rosszul nevelt leány. Desperet ur. A kis kiváncsi. A primadonna előszóbjában. A közlegő nyár. A pesti kislány falun. Az első szerelmes levél. A függöny. A kekharsnyás. Clári contra Clári. Csipke róza. A statisztika ádozata. Nehéz feladat. A fürdővendég. Hamvazó szerda. A kómiikus Filippó. Bakfisi álmok.

"A FRANCIA FORRADALOM", füzetenként 5c.

Elvtársaink és lapunk olvasóinak figyelmét felhívjuk arra, hogy az itt jelzett könyveken kívül bármely könyvet a legutányosabb árban beszerzünk és a legrövidebb idő belül szállítjuk. Tíz dollár (10) felüli rendeléseknél 10 százalék árengedmény.

NEPAKARAT

NYOMDA

Mindennemü nyomtatványok a legszebb kivitelben, a legolcsóbb árakért szállítanak. 516 E. 6th St. New York.

Empire Opera House ETTEREM, KÁVÉHAZ ÉS BOROZO 52-54 Second St., Passaic, N. J. Három nagy terem színelőadások, bálók, lakodalmak és gyűlésekre. Valódi magyar konyha. Hamisítatlan óhazai borok pohár és gallon számra. Illatos szivarok. Tiszta szobák és izletes étkek a nap bármely órájában. Nyitva éjjel és nappal. Vidékiek mindennemü utbaigazítást kaphatnak. Tisztelettel M. Horváth József

DEUTSCH BROS BANKÁROKHOZ 319 E. HOUSTON ST. NEW YORK. Haja vagy vasuti jegyet vásárolni az összes vonalakra - pénz kioldani vagy közjegyzői dolgok gyors elintézésére a legjobb és a legbiztonságosabb fordulni

KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET mindennemü hazai hangszerekről kórik és iskolákról, olvasókönyvekről, pipákról, ékszer- és az összes népszerű művekről. Küldjön 2 centes bélyeget. Jos. Pokorny 227 Ave. A. New York

BATHÓ ISTVÁN ELSŐRENDÜ BORBÉLY- ÉS FODRÁSZTEREM 544 E. 6th Street, New York.

TAUB VILMOS magyar órák és ékszerész. Mindennemü hazai órák és aranyemü javítását jóállás mellett elvégzi. Készletben tart hazai és amerikai órákat, ékszereket és egyleti jelvényeket. A New Yorki szocialisták kedvelt embere. Vidékiek megrendeléseket, juttatásokat pontosan teljesít. Szólid árak. 31 Ave. B. Near 3rd St. NEW YORK. Mindennemü LATSZEREK raktáron Nagy képes árjegyzék ugy vidékre, mint helyben ingyen megküldetik.

"SZÁBADSÁG" vendéglő és étterem NEW YORK. 512 E. 6th St. MAGYAR ETTEREM ÉS KÁVÉHAZ GYÜLÉSTEREM. Kíváló valódi magyar konyha és kávéház. Mindennap zenés. SIMON LAJOS tulajdonos.

Beldegreen budapesti fénykép és 32 Avenue C 3-ik. sarok, New York. Izléses és jól kidolgozott képek 2 dollárnál feljebb. A munkáit jótállók. Nyitva vasár- és ünnep napon is.

Tartós és puha bőrből készült szép Divatos Cipők olcsó árban kaphatók a "UNION SHOE CO."-nál 476 B. cor. 4th st. NEW YORK.

Dr. S. Goldman egyedüli HAZAI MAGYAR ORVOS volt csász. és kir. katoniorvos. 406 Grand St., Pittsburg, Pa. Közel a Courthoz Telephone P. & A. Main 8-83.

FINTA MIHÁLY. BORBÉLY ÉS "ODRÁSZ" 516 E. 6th Street, New York. Első new yorki magyar beretva homoru köszörűde J. Belagyi 304 E. 8th St. New York (Ave. B és C között) Elvállal minden e szakmába vágó munkák köszörülését és javítását. Vidéki rendelések pontosan eszközöltetnek

Mrs. KLEIN Étterme és Kávéháza 257 Springfield Ave, NEWARK, N. J. A newark-i szocialisták kedvelt találkozó helye. Nyitva éjjel nappal Kíváló magyar konyha. Vidéki elvtársak utbaigazítást kaphatnak. A Népakarat a t. közönség rendelkezésére áll.

HIHETETLENÜ LESZÁLLITOTT ÁRAKON ADUNK EL... férfi- és gyermek-ruhát, cipőt, kalapot, féfi divatrukat, bőröndöket. Pénzt takarít meg, ha nálunk vásárol. Broadway Bargain Store 1500 S. BROADWAY, Cor. Barry St. ST. LOUIS, Mo.

Péter Lajos "Rákóczi Hall"-hoz címzett Vendéglő, Kávéház és Étterem. 4-ik utca 197, New York. AJÁNLJA KITÜNO MAGYAR KONYHÁJÁT. Kitüno italok. Alkalmos helyiség mulatságok, lakadalom vagy hasonló ünnepélyre. A New Yorki Magyarajku Szocialisták kedvelt gyülekezési helye. Különböféle munkás-lapok az elvtársak rendelkezésére állanak.

JOS. BERLOCK FÉRFI SZABÓ 1118 7 hirteenth Ave. East Oaklnd. Ca. Ugyes magyar születésnö Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St sarkán, Chicago, Ill. Telefon Seeley 3188.

TULY az egyedüli magyar FÉNYKÉPÉSZ NEWARKON, N. J. 4 West Street. Legfinomabb kivitelu fényképek tucatja \$2-től feljebb. Nyitva vasár- és ünnepnapokon is

HAJÓJEGYET VASÁROLNI-PÉNZT KIOLDANI LEGBIZTOSABB ÉS LEGTÁRSASAB KISS EMIL NEW YORK 107 BROADWAY ALJÓVETÉRENY

Bevandorlók figyelmébe ajánlom LIBERTY Szálloda 49 MERCER ST., Newark, N. J. ÁRPÁD Szálloda 431 E. 6th St., New York, City. magyar bor és sör csarnok, kávéház és éttermem. Pool és billiard - Tiszta szobák - Hazai Népszava. Bel- és külföldi lapok. A munkások találkozó helye. A. ORAWETZ

DR. S. S. KOHN MAGYAR ORVOS Lakasa 13th Street. Rendelő irodja 208 Souldard St. St. Louis, Mo. Mindennemü betegséggel forduljanak bizalommal hozzám. Gyógyászatek magam készíték.

"ATTILA HALL" 523 E. 6th St. New York. FISCHER JÓZSEF, tulajdonos. Magyar Bor és Sör Csarnok. Váradi és Pukaj Gyula I. W. W. cigány zenekarának irodája.

RIZSÁK JÁNOS közjegyző, pénzállító és váltó-intézet Főútel 127 Second St., Passaic, N. J. Saját ház. PÉNZT a legolcsóbban és leghatékonyabban kiold az O-hazába. Pénz betéteket bármely hazai bankba kamatozás végett elhelyezek és a betéti könyvet rövid időn belül kibozatom. Nemkülönb az O-hazában, árvasséknél, takarékpénztárnál, vagy magánbanknál elhelyezett összegreket, budapesti irodám után átjuttatni kibozatom csügán a szükségesnél meghatalmazott hitelesítéssel azonosított csekkel díjaz. HAJÓJEGYERÉK Európába és Európából Amerikába a legjobb hajókra adok el, az utasokat személyesen kísérem el a hajókhoz. CSOMAGOKAT az O-hazából kibozatók vagy oda szállítok. OKIRATOK szakszerűen, a törvényeknek megfelelőleg állítanak ki és konzultáljak hitelesítéssel jogi, határköl, katonai, telekkönyvi, nemkülönb hazai sommis perekben és bármely más ügyvédi dolgokban eljár. Minden ügyben, ugy mint eddig, ezentúl is a legnagyobb pontossággal igyek. UTBAIGAZÍTÁSSAL, tanácsokkal és felvilágosítással INGYEN készséggel és szivesen szolgálók. Magyarországi iroda: Budapest, IV. Sütő-utca 6. N. J. Főlk-irodák: So. Bethlehem Pa., saját ház, Alphi, N. J., Wharton, N. J., - Franklin Furnace, N. J.

PLAVECZKY A. magyar vendéglős 20 West St. Newark, N. J. A M. B. Sz. VI. f. osztályának gyűlési helyisége. A magyar munkásság kedvence találkozó helye. Vidéki munkástársak kellő utbaigazítást nyernek. Magyar konyha. Szobák minden időben.

Dr. BIEBER E. LAJOS magyar fogorvos 383 E. 8th Street New York. Telephone 1027 Orchard.

ROTH SAMUEL gyógyásztárs a Megváltóhoz 125 Ave. A, cor. 8th St., New York. Lelion Crème, liliom szappan és por, szeplők, máj-foltok, himlőbéllyek, pattanások, ráncok, eltávolításra Liliom Crème az arcot finomítani, ifjítani bíditlen, és általában a szép arnak szépségét őntartani Crème 40c. szappan 35c. por 65c. összesen \$1.35. Ha verszegény ha szédül a feje, ha gyöngye, ha nincsvágya, ha ideges, akkor csakis a Róth féle China vasasbit használja, melynek ára 75c. 3 üveg 2 dollár. Magyar országból most érkeztek a következők: Acacia Diaca, Marfil és Erzsébet Crémek és szappanok, Nagy Erydi Dr. Gross, Dr. Bihulizsky kenőcsök és szappanok, Juno paszta, Speick szappan, Diana és Blaha por, Kaladont, Exri viz, Indaszesz, Elisa fluiri, Fortifé sehtanász Pserhofer és Kárpáti pítülok és számtalan más szerek. Tessék árjegyzékért írni. Megrendeléseknél tessék a névzt előre beküldeni.

Bevandorlók figyelmébe ajánlja csinosan berendezett tiszta s jutányos árú SZOBÁIT ROSTASSY REZSŐ 513 E 6th St. NEW YORK. a "Népakarat" szerkesztőségével szemben. Az elvtársaknak Magyar országból érkező leveleire díjmentesen adok felvilágosítást és kívánatra a hajónál megvárom őket. ETTERMEM ÉS KÁVÉHAZAM a magyarulvü öntudatos munkások kedvelt találkozó helye. Izletes friss étkek. - Hazai billiard asztalok. Bel és külföldi pártlapok. Feltétlen megbízhatóság.